

מפתחות

רשימת ערכי המפתחות

אמירתו לגבוה	אומדנא
חפצים שיש להם דינים מיוחדים	אונאה
התפשטות	אונס ומפתה
פקעה בכדי	אילונית
פדיון	אינו ברשותו
מעילה	איסורי הנאה
התחייבות	אישות
זכ׳	בוגרת
חופה	בושת
מהות נישואין	בושת ופגם
עד מתי כלה אסורה לבעלה	ביאה
חזקה	כללי
חזקת מרא קמא	ביאה נישואין עושה
חליצה	העראה
חמיו	שלא כדרכה
חמץ	ברירה
חרש	ברכות
יבום וחליצה	ברכת התורה
גדר מצות יבום וגדר קנין יבום	גוי - בן נח
דיני קיום המצוה	גירושין
הלאו של יבמה לשוק	גניבה וגזילה
זיקה	גרושה - מחזיר גרושתו
קרובי זקוקתו	דבר שבערוה
מאמר	דבר שלא בא לעולם
ערוה שנפלה ליבום	דברים שבלב
חליצה	דיבור
טענה	דיינים
ידות	הקדש
כללי	סוגים ומדריגות שונים של קדושה

מדריגת עבד כנעני ומהות העבדות	מוכיחות ואין מוכיחות
מה שקנה עבד קנה רבו	יד לקידושין
שחרורו - ע"י שטר	יובל
שחרורו - ע"י הפקר	ילפותות
שחרורו - ע"י חליפין	כללים שונים
עבד עברי	בענין המדות: צד השהה (מה הצד), ק"ו,
קנייתו - ע"י כסף	מה מצינו (בנין אב), ובענין "פירכא",
קנייתו - ע"י חליפין	ו"יוכיח"
מהות העבדות - גופו קנוי וקנין איסור	אין עונשין ואין מזהירין מן הדין
יעוד	בענין ללמוד ממונא מאיסורא, ואיסורא
שחרורו - כללי	מממונא
שחרורו - ע"י שש	בענין המדות: היקש, גזירה שוה, לימוד
שחרור - ע"י סימנים	סתום מן המפורש
שחרורו - ע"י גרעון כסף	כהונה
שחרורו - ע"י חליפין	כהן גדול
עבודה	כסף
עד אחד	מבריה ארי
עדות	מוציא שם רע
ערכות	מזיק
עריות	מחילה
ערכין	מיטב בו"ז
פדיון הבן	מכירה
פועל	מלוה
פיקוח נפש	ממזר
פלגש	מצות
קדשים - קרבנות	מראית עין
קטן וקטנה	משכון
קידושין	נדרים
כללי	נהנה
העדים	נזירות
דעת האיש והאשה	נישואין
האמירה	נערה, בוגרת
המקדש חצי אשה, חצי איש, התפשטות	ספקות
קידושי כסף - טיב הנתינה	עבד כנעני
	קנייתו - ע"י חליפין

שוא פרוטה	קידושי כסף - טיב גוף הכסף
מדין עבד כנעני	קידושי כסף - המקדש במלוה
מדין ערב	קידושי כסף - מתנה ע"מ להחזיר
קנין שטר	קידושי כסף - חליפין
קנס	קידושי כסף - מדין ערב
קרבן עולה	קידושי כסף - מדין עבד כנעני
קרקע	קידושי כסף - שמא שוא פרוטה במדי
רוב	קידושי כסף - נתנה היא
ריבית	קידושי כסף - שומא
שבועה	קידושי כסף - לדידי שוא לי
שבת קודש	קידושי כסף - דינים שונים
שוטה	קידושי שטר
שומר	קידושי ביאה
שותפות	קידושי האב את בתו
שטרות	שליחות זוכי'
שיעבוד	קידושי עבירה
שכירות	קיום מצות
שליחות	קנין
שמיטה - יובל	כללי
שפחה חרופה	מתנה על מנת להחזיר
תורה	קנין חזקה
תמורה	קנין חליפין
תנא ושייר	קנין חצר
תנאי	קנין כסף
תרומה ומעשרות	כללי

מפתחות ענינים

ידענו מזה, או האם עד עכשיו היתה באמת קטנה רק שעכשיו חל דין גדלות למפרע. כ"ח סק"א (קטע "ובביאור"), כ"ט.

בענין אם האב יכול למכור את בתו כשהיא יתירה מבת י"ב והביאה סימני אילונית על סמך שעוד תביא סימני גדלות לפני גיל כ' ויתברר שעד הבאת הסימני גדלות היתה עוד קטנה, או האם הוא צריך לחשוש שמא תשאר אילונית ובגיל כ' תהי' גדולה למפרע מגיל י"ב. כ"ט.

בענין היכא שמכר אותה האב כשהיתה קטנה, ושוב הביאה סימני אילונית, האם מותר להאדון להמשיך לעבוד עמה אחרי גיל י"ב על סמך שעוד תביא סימני גדלות לפני גיל כ' ויתברר שעד הבאת הסימני גדלות היתה עוד קטנה, או האם הוא צריך לחשוש שמא תשאר אילונית ובגיל כ' תהי' גדולה למפרע מגיל י"ב. כ"ט.

אינו ברשותו

שאינו יכול להקנות דבר שאינו ברשותו (ודברי הרשב"א ששפיר יכול). קפ"ד (קטע "מיהו צ"ע").

בענין היכא שאינו ברשות המקנה, אבל יהי' ברשות הקונה, האם אפשר להקנותו. קפ"ד (קטע "וכתב הקו"ש").

המחלוקת בין הבעל המאור והמלחמות בענין אם אפשר להקדיש חוב או האם מלוה נחשב דבר שאינו ברשותו ודבר שלא בא לעולם.

ע"ה (קטע "והנה הבעל המאור").

בענין היכא שנתרצה הגזלן להשיב, האם מיקרי כבר ברשותו של הנגזל.

קפ"ד (קטע "מיהו תוס'") ולהלן (ש).

הסוכרים שהיכא שנתרצה הגזלן לזה

אומדנא

בענין היכא שחסר במשפטי התנאים, אבל יש אומדנא שאינו רוצה את המעשה בלי קיום התנאי, האם שייך לומר שכיון שיש אומדנא הרי זה כאילו התנה בלשון המועיל ומהני מדין תנאי, וכן האם שייך לומר שמועיל מדין אומדנא. צ"ו, חלק ההערות דף ו' הערה מ"ד.

דברי הגר"ח שבקידושין, היכא שדיבור, לא שייך לומר שיועיל בתורת אומדנא, כי רצה שיועיל בתורת דיבור.

ס"ד סק"ג, ס"ה (קטע "ומעתה"), ע"ב סק"א (קטע "מיהו מקושיית"), צ"ו (קטע אחרון).

דברי הגרש"ש שבקידושין לא סגי בסתם הוכחה, אלא צריכים מדריגת אומדנא דמוכח.

ס"ד סק"ב, ס"ח (קטע "א'"), ע"ב סק"א (קטע ראשון).

אונאה

בענין אונאה בקידושי כסף, ע"י בערך קידושין - קידושי כסף - שומא.

אונס ומפתה

בענין אם הכוונה באי בעי מסר לה למנוול ומוכה שחין היא שממילא האב נחשב בעלים על דבר זה, או האם הכוונה היא שהוא נחשב ניזק כי עכשיו ישלמו לו פחות כסף.

כ"ג סק"א, חלק ההערות דף ג' הערה ס"ד והערה ע"ג.

אילונית

בענין אם כוונת רב ביבמות דף פ' ע"א במה שסובר שכשאלונית נעשית בת כ' הרי היא נעשית גדולה למפרע, היא שמתברר שהיתה גדולה מגיל י"ב רק שלא

אישות

ע"י עוד בערך קידושין, ובערך חופה, ובערך נישואין.

בענין אם יעוד נחשב אותו סוג אישות של פרשת כי יקח, או האם הוא סוג חדש של אישות, ועוד בענין יעוד, ע"י בערך עבד עברי - יעוד.

בענין אם פלגשות היא רק היתר ביאה, או האם היא סוג חדש של אישות, ועוד בענין פלגש, ע"י בערך פלגש.

בענין אם מאמר נחשב אותו סוג אישות של פרשת כי יקח, או האם הוא סוג חדש של אישות, ועוד בענין מאמר, ע"י בערך יבום וחליצה - מאמר.

בענין אם שפחה חרופה נחשבת בעלת אותו סוג אישות של פרשת כי יקח, או האם זה סוג חדש של אישות, ועוד בענין שפחה חרופה, ע"י בערך שפחה חרופה.

בענין אם אישות בן נח נחשבת אותו סוג אישות של פרשת כי יקח, או האם היא סוג חדש של אישות, ועוד בענין אישות בן נח, ע"י בערך גוי בן נח.

בענין אם אשת איש נאסרת בשעת הקידושין לעולם רק שאח"כ מיתת הבעל וגירושין מפקיעין את האישות, או האם היא נאסרת רק עד אותה שעה כי מה שאוסר אותה הוא המצב של כל רגע ורגע שהיא עוד אשת איש.

ט"ו סק"ב סק"ג, כ"א (קטע "וי"ל"), קפ"ו.

גדר הקנין שיש להבעל באשתו ע"י קידושין.

א', ח' סק"ג, נ"ה סק"ג, פ"א סק"ג ובההערה השני, ק"י (קטע "ועכ"פ"), קי"א סק"א, קל"א (קטע "אלא" ולהלן שם), קל"ג (קטע "והנה דעת").

שקידושי אשה הרי הן כקדושת הגוף ולכן לא פקעי בכדי.

קי"א סק"א (קטע "והנה בנדרים").

שהנגזל מקדיש את החפץ, הרי זה הקדש. קפ"ד (קטע "מיהו תוס") ולהלן (שם).

הסוכרים שהנגזל יכול להקנותו להגזלן עצמו.

ע"ה (קטע "והנה הבעל המאור"), קפ"ד (קטע "מיהו תוס") ולהלן (שם).

בענין האשה שגולה ואמר הנגזל הרי את מקודשת בו. קפ"ד (קטע אחרון).

איסורי הנאה

שקנין חליפין לא מהני היכא שהסודר אסור בהנאה.

חלק ההערות דף ג' הערה כ"ה.

בענין אם איסורי הנאה נחשבים שלו או לא.

י' סק"ו.

בענין אם אפשר לזכות באיסורי הנאה. י' סק"ו, חלק ההערות דף ג' הערה כ"ז.

שיטות הראשונים בענין למה מוכרן וקידש ברמיהן מקודשת.

י' סק"ז.

בענין המקדש (או קונה) בדבר שש"פ להאשה אבל לא להמקדש, או שאסור בהנאה על המקדש אבל לא על האשה, וכן בענין היכא שנתייקר ונהי' שו"פ לאחר שעזב את ידו של המקדש קודם שהגיע להאשה, האם בצירורים אלו אזלינן בתר הנותן או בתר המקבל.

י' סק"ז, קי"ח סק"ג, קכ"ו סק"א, קפ"פ (קטע "והנה הר"ן").

קושיית תוס' למה המקדש באיסורי הנאה אינה מקודשת הלא היא יכולה ליהנות שלא כדרך הנאתן. י"א (קטע "ועוד הוכיח").

בענין שטר קידושין שכתבו על איסורי הנאה.

י' סק"ו, ל"ה (קטע "והנה כבר"), מ"ה סק"ב, חלק ההערות דף ג' הערה כ"ה.

בוגרת

ע"י בערך נערה, בוגרת.

סוגי קנין (דהיינו שהתחילת ביאה תעשה אירוסין, והסוף ביאה תעשה נישואין).
קע"ד סק"ב סק"ג.

בושת

ע"י עוד בערך בושת ופגם.

שאילת הגמ' אם תשלומי בושת הם משום כיסופא או משום זילותא.
חלק ההערות דף ג' הערה ס"ד.

בענין טעם הפטור בבושת דברים, וכן בענין אם הוא פטור אפילו בדיני שמים.
קמ"ח.

בענין אם בבושת יש פטור של גרמא.
קמ"ח.

בושת ופגם

ע"י בערך אונס ומפתח.

ביאה**כללי**

שיש שני סוגים של בעולה: א', שעשו בה מעשה שנחשב על פי דין בגדר מעשה ביאה אע"פ שלא נשרו בתולי', ב', שגם נשרו בתולי'. ורבי סובר שלענין הקנס של אונס ומפתח הרי היא נחשבת בתולה כל זמן שלא נשרו בתולי', אבל להתחייב סקילה משום נערה המאורסה בעינן גם שלא עשו בה דבר שמיקרי מעשה ביאה, ואם עשו, אינה נסקלת אפילו אם לא נשרו בתולי'.

קע"ב (קטע "מיהו אולי").

הסברא שאשה נקנית בביאה משום שהיא בגדר מעשה אישות.
קע"ד (קטע ראשון ולהלן שם).

דברי הרשב"א והשיטה ישנה שלא מחלקינן ביאה אחת לשנים לומר שע"י התחילת ביאה הרי היא נעשית זונה, ושוב ע"י הסוף ביאה הרי היא נעשית חללה.
קע"ד סק"ג.

הסברא שא"א שמעשה ביאה אחד יעשה שני

ביאה נישואין עושה

בענין ביאה אירוסין עושה או נישואין עושה: הנפקא מינה.

חלק ההערות דף י' הערה ל"ג.

סברת הצד שביאה נישואין עושה.
קע"ד.

שהכוונה בביאה נישואין עושה היא שביאה אחת תעשה אותה מיד לנשואה, ואין הכוונה לביאה אחרי אירוסין.

קע"ד סק"ב, חלק ההערות דף י' הערה ל"ו.

המחלוקת בין הרשב"א והריטב"א בענין אם גם על העראה שייך לומר שביאה נישואין עושה.

קע"ג, קע"ד סק"א, חלק ההערות דף י' הערה ט' והערה ל"ד.

דברי המ"מ שאפילו אם ביאה נישואין עושה, אבל הרי היא אכתי אסורה בעוד ביאה עד שיעשה חופה, וביאורו של הגר"ח דהיינו משום שהכוונה בביאה נישואין עושה היא רק דהוי קנין אלים, אבל אינה נחשבת בגדר מעשה חופה.
קע"ד סק"ג (קטע אחרון).

שאפילו אם ביאה נישואין עושה, אבל אם מתכוונים רק לאירוסין הרי היא עושה רק אירוסין.

חלק ההערות דף י' הערה ל"א.

בענין שיטת רבינו נסים גאון שאחרי שהיא כבר מאורסת, ביאה בודאי עושה נישואין, ושגם תחילת ביאה תספיק.

מ"ב (קטע אחרון), קע"ג, קע"ד סק"א סק"ב, חלק ההערות דף י' הערה כ"ז, כ"ח.

דברי המאירי בדף ה' ע"ב שביאה עושה נישואין מדין יחוד.

מ"ב (קטע אחרון).

העראה

בענין המחלוקת אם העראה היא נשיקת

הקושיא שאע"פ שדעתו היא על גמר ביאה אבל למה אין תחילת ביאה קונה מדין קנין המועיל.

חלק ההערות דף י' הערה כ"א* סק"א.

בענין אם רק גמר ביאה נחשב נהיגת אישות או האם גם תחילת ביאה. ואם רק גמר ביאה נחשב נהיגת אישות לא תועיל תחילת ביאה לעשות נישואין כי לנישואין צריכים נהיגת אישות, וא"כ כל הצד שביאה נישואין עושה הוא רק על גמר ביאה.

קע"ג, קע"ד סק"א.

שלא כדרכה

בענין אם ביאה שלא כדרכה עושה אותה בעולה.

קע"ב.

בענין אם אשה מתקדשת ע"י ביאה שלא כדרכה.

קס"ט (קטע אחרון).

דברי הריטב"א שמה שלכו"ע הבעל עושה אותה בעולה ע"י ביאה שלא כדרכה הרי זה רק כשקידשה עם אותה ביאה.

קע"ב (קטע "מיהו אולי"), חלק ההערות דף ט' הערה כ"ט.

בענין אם כדי לעשות אישות בן נח מהני ביאה שלא כדרכה.

קס"ט (קטע אחרון).

מחלוקת תנאים בענין אם נבעלת שלא כדרכה אסורה לכהן גדול.

קע"ב (קטע אחרון).

ברירה

בענין שלחומרא קי"ל שיש ברירה. קנ"ד (קטע "ושוב כתב").

ברכות

ברכת התורה

בענין שנשים מברכות ברכת התורה מפני שהן צריכות לומר פרשיות קרבנות, וכן ללמוד את הדינים שלהן, אבל לא מפני

אבר או הכנסת עטרה.

קע"ב (קטע "והנה יש לעיין" ולהלן שם), חלק ההערות דף י' הערה כ"ו.

הדרך שהמ"ד שסובר שהעראה היא נשיקת אבר הרי הוא מודה שאינה נעשית בעולה עי"ז לענין נערה המאורסה, אלא אכתי בתולה היא (אפילו לפי רבי שסובר שנעשית בעולה ע"י ביאה שלא כדרכה), ואפילו אם בעלה עשה נשיקת אבר. קע"ב (קטע "מיהו י"ל").

בענין אם לפי המ"ד שסובר שהעראה היא הכנסת עטרה, תחילת ביאה היא הכנסת מקצת מהעטרה, או האם תחילת ביאה היא נשיקת אבר ושיש צד שגם נשיקת אבר קונה וחייב עלי' בעריות.

חלק ההערות דף י' הערה כ"ג והערה כ"ו.

המחלוקת בין הרשב"א והריטב"א בענין אם גם על העראה שייך לומר שביאה נישואין עושה.

קע"ג, קע"ד סק"א, חלק ההערות דף י' הערה ט' והערה ל"ד.

בענין "כל הבעל דעתו על גמר ביאה". קע"ג*.

בענין מה היא הכוונה בלשון "כל" הבעל וכו'.

חלק ההערות דף י' הערה י"ג.

בענין אם הכוונה בגמר ביאה היא להכנסת כל האבר או למירוק זרע.

חלק ההערות דף י' הערה ט"ז.

בענין אם אמרינן כל הבעל וכו' גם היכא שהפסיק באמצע.

חלק ההערות דף י' הערה י"ד.

הקושיא למה דעתו על גמר ביאה, דכי הוא רוצה שתחילת הביאה תהי' באשה שעודה פנוי' ותהי' בגדר זנות.

חלק ההערות דף י' הערה ט"ו.

הדרך שאחרי שהוא עושה גמר ביאה אז כל הביאה נחשבת בכלל הקנין, וכן בענין אם גם לפ"ז אסור לכהן גדול לקדש בביאה.

חלק ההערות דף י' הערה י"ב והערה י"ז והערה כ"ו.

גירושין

שגט אינו מפקיע את האיסור של אשת איש בדרך ישיר, אלא הרי הוא מפקיע את האישות ושוב ממילא ליכא איסור.
חלק ההערות דף י"ד הערה י"ב.

הדרך שלא מספיק בזה שיש דעת האיש לגרש אלא צריכים את המדריגה של רצון. י"א סק"ג.

דברי הרמב"ם דהיכא שב"ד כופין לגרש אינו צריך לומר רוצה אני (ושלא כמו בקידושין ומכירה, אלא כמו קרבן). י"א סק"ג.

בענין מנין שהאשה מתגרשת בעל כרחא. מ"ה סק"ו.

בענין מנלן שאין צריכים לכתוב את הגט מדעת האשה.

חלק ההערות דף ט' הערה כ'.

בענין כותבין גט על איסורי הנאה. (י' סק"ו), ל"ה (קטע "והנה כבר").

בענין אם השליח יכול לכתוב את הגט על הנייר שלו.

צ"ח סק"ז, ק"ג (קטע "ועצ"ע בפרי חדש").

בענין "וכתב לה, ולא לה ולחבירתה". שני ציורים: א', היכא שיש לו שתי נשים באותו שם והרי הוא רוצה לגרש את שתיהן באותה כתיבה. ב', היכא שיש להן שני שמות והרי הוא כותב פלוני מגרש פלונית ופלונית נשיו.

חלק ההערות דף י"ד הערה י"א.

דברי הקצה"ח בס"ר סק"ה שאין האשה (וכן עבד כנעני) צריכה לקנות את הגט אלא סגי במעשה נתינה, וכן בענין מה צריכים בקידושין.

(ט' סק"ד קטע אחרון), י' סק"א (קטע "ובתחילה" ולהלן שם) סק"ב, י"ז, ל"ה (קטע "והנה כבר הבאנו"), מ"ה סק"ב, קנ"ד (קטע "מיהו עיין בקצה"ח"), קנ"ו (קטע "ובטעם").

בענין "הרי זה גיטך והנייר שלי".

י' סק"א בהערה, סק"ח (רש"י שם), ל"ה בהערה, מ"ה סק"ב בהערה.

שהן חייבות בתלמוד תורה כי הן באמת פטורות.
חלק ההערות דף ב' הערה מ"ח.

גוי - בן נח

דברי הנ"י שהיכא שיש לגוי (שהוא המלוה של ישראל) משכון ולוקחים ממנו את המשכון הרי זה בגדר גזל ולא בגדר הפקעת הלוואתו.
קנ"א סק"א.

שאצל גוי מהני לקנין כסף פחות משה פרוטה.

קב"ו סק"א.

שיתכן שרק בשהו כסף מהני פחות משה פרוטה אבל כסף פחות מפרוטה אינו כלום.
קב"ו סק"ב (קטע "ואת").

בענין היכא שאומר לגוי תן כלי שהוא פחות משה פרוטה לפלוני ותקנה החפץ שלי, האם זה מהני מדין ערב.
קב"ו סק"ב (קטע אחרון).

בענין אם לגוי יש קנין חזקה.

חלק ההערות דף ב' הערה ל"ה.

דרכו של ר"ת שגוי אינו יכול לקנות עבד עברי בשטר, וכן אפילו קרקעות בשטר, כי אינו בתורת גיטין וקידושין.
חלק ההערות דף ב' הערה ל"ה.

הדרך שאישות בן נח אינה מתהווה ע"י קנין אלא ע"י נהיגת אישות.
ל"א, קס"ט (קטע "ולכאורה").

בענין אם אישות בן נח מתהווה על ידי ביאה שלא כדרכה.

קס"ט (קטע אחרון).

הדרך שאישות בן נח היא סוג אחר של אישות מאישות ישראל.

ז' סק"ה.

בענין אם ישראל הבועל אשת איש של ישראל או אשתו של עכו"ם הרי הוא עובר על ודבק באשתו ולא באשת חבירו, או האם פסוק זה נאמר רק לעכו"ם.

ז' סק"ה, קס"ט (קטע "ולכאורה").

שבן נח נהרג על פחות משה פרוטה.

קב"ו סק"א.

בענין "קרוב לה, מגורשת".

י' סק"א (קטע "ובתחילה"), קנ"ד
(קטע "מיהו עיין בקצה"ח").

חידושו של התוס' רי"ד שאם אמרה האשה
תן את הגט לפלוני, ונתן, הרי היא מגורשת.
קנ"ג (קטע "וע"ע").

בענין אם בגט צריכים גם מהתורה אמירה
חוץ ממסירת הגט, או האם זה רק מדרבנן.
ס"ו.

בענין אם הוא צריך לומר, וכן לכתוב בתוך
הגט, "מינאי".

חלק ההערות דף ה' הערה ס"ד
והערה ס"ה.

הדרך שהתורה אמרה שהאב מקבל גט
לבתו קטנה או נערה הרי זה משום
שהתורה עשתה אותו השליח שלה.
י"ח סק"ב.

דרך הפכית, והיינו שמה שנערה יכולה
לקבל את גיטה הרי זה בתורת שלוחו של
האב.

י"ח סק"ב.

בענין אם אב יכול לקבל גט לבתו קטנה
משנשאת.
קע"ה.

שמה שהאב מקבל גט לבתו אין זה בגדר
זכות.

קע"ה (קטע "וי"ל").

בענין טענת מזויף בגט אשה.
א' (קטע "ועי' בר"ן").

גניבה וגזילה

בענין שאין הנגזל יכול להקדיש את הגזילה
כי אינו ברשותו, עי' בערך אינו ברשותו.

שיטת האחרונים שגנב קונה בתחילת
הגזילה קנין של בעלות גמורה, רק
שהמצוה של השבה מעכבת את הבעלות,
וכן בענין מה היא הצורה של הקנין הנ"ל
לפני שנפטר מהשבה.

קפ"ד (קטע "והנה י"ל").

בענין איך הגנב מתחייב ע"י משיכת
השומר שלו.

קנ"ג (קטע "ועיין בשיטה" וקטע
אחרון).

בענין אם שייך מצות השבה כשלא עבר על
תגזול.

פ"ה (קטע "מיהו לכאורה"), פ"ז
(קטע אחרון).

בענין אם גוי חייב בהשבה מקרא דוהשיב
א"נ משום שזה נכלל במצות דינים.

י* (קטע "ובענין").

בענין היכא שאין החפץ שו"פ להגזול אב
הרי הוא שוה פרוטה להגזול, כגון כשהנגזל
הוא חולה מסוכן ומותר לאכול איסורי
הנאה, האם יש חיוב השבה.

ק"פ (קטע "והנה הר"ן").

גרושה - מחזיר גרושתו

הסוברים שהיכא שיש ספק לאיזה משני
אנשים היא מקודשת, דדינא הוא שהיא
צריכה גט משניהם, אסור שאחד יתן גט
והשני ישא אותה, כי יאמרו שהשני גירש
ונשא אותה הראשון ועכשיו השני מחזיר
גרושתו.

חלק ההערות דף י"ב הערה כ"ג.

דבר שבערוה

עי' עוד בערך קידושין - העדים.

בענין היכא שיש עדים קמן שמעידים
שסיפרו להם עדים אחרים על הקידושין
ושהם היו העדי קיום, האם יש כאן חסרון
של עד מפי עד, או האם אין חסרון כי כאן
אין אנו צריכים הגדת עדות בב"ד מהעדים
המקוריים, אלא אנו צריכים רק שהיו שם
עדי קיום, והרי נודע לנו מהעדים שלפנינו
שהיו שם עדי קיום.

חלק ההערות דף י"ב הערה ל'.

הקושיא למה לא מהני עד אחד לומר
שזינתה לאוסרה על בעלה, הלא האיסור
של סוטה לבעלה אינו בגדר דבר שבערוה.
א' (קטע "וע"ע באב"מ").

הסברא שצריכים שנים כדי לאסור אשה על
בעלה כי דמי להוצאת ממון.

א' (קטע "וע"ע באב"מ").

דברי האב"מ והמחנה אפרים שגם הרמב"ם
סובר שע"א נאמן להעיד על אשה שהיא

הקדש

בענין נדרי הקדש ובמה הקדש דומה לנדור, ע"י בערך נדרים.

סוגים ומדריגות שונים של קדושה

דברי הגרי"ז שהכוונה ב"קדושת דמים" אינה לקדושת בדק הבית, אלא לקדושת הגוף לדמיו, כלומר שלעולם הרי זה קדוש קדושת הגוף רק שמכיון שישתמשו רק בדמיו הרי זה גורם שסוג זה של קדושת הגוף אינו אותו סוג ומדריגה כמו היכא שהקדש ישתמש בהבהמה עצמה להקרבה. וב"רגלה של זו עולה", וכן בשותף שהקדש חציו, חל קדושת הגוף לדמיו, אבל לא קדושת הגוף להקרבה, וכוונת הגמ' שקראה לזה בשם קדושת דמים היא לקדושת הגוף לדמיו. ודברי האחיעזר שהכוונה בקדושת דמים היא לקדושת דמים ממש ולא לקדושת הגוף לדמיו. קי"ג סק"ב (קטע "ועוד ביאר"), קי"ד.

ודן שם הגרי"ז אם גם בקדושת בדק הבית, יש דיחוי.

קי"ד סק"א.

אמירתו לגבוה

בענין אם כשאדם מקדיש הרי הוא נותן את הממונות להקדש ואילו הקדושה היא תוצאה מהממונות, או האם להיפך (וכן יש לחקור דאולי המקדיש פועל את שני הדברים בדרך ישיר).

ט, מ"ט (קטע "והנה מעתה"), קי"א סק"א.

בענין שאם מקדיש אדם את הזכות להשכיר את ביתו, הרי הגזבר יכול להשכירו, והשוכר צריך להעלות שכר להקדש כשדר בו ואין כאן מעילה.

פ"ד (קטע "והרשב"א").

חפצים שיש להם דינים מיוחדים

דברי הרשב"א שמי שקיבל אתרוג מתנה על מנת להחזיר הרי הוא יכול להקדיש את הזכות שיש לו לצאת בו ואז כשהוא יוצא בו הרי הוא מעלה שכר להקדש.

פ"ד (קטע "והרשב"א").

זונה ואסורה לכהן הרי הוא מודה שלאחר שכבר נשאת לכהן צריכים שנים.

א' (קטע "וע"ע באב"מ").

קושיא בענין אין דבר שבערוה פחות מב'. חלק ההערות דף י"ב הערה כ"א.

דבר שלא בא לעולם

המחלוקת בין הבעל המאור והמלחמות בענין אם מלוה מיקרי אינו ברשותו ודבר שלא בא לעולם.

ע"ה (קטע "והנה הבעל המאור").

דברים שבלב

בענין דברים שבלב בציוור של ידות, ע"י בערך ידות - כללי.

בענין המחלוקת אם דברים שבלב אינם דברים משום שאינו נאמן שכך הי' בלבו, או האם זה משום שאפילו אם הוא שפיר נאמן אבל אינו יכול לעקור את דיבורו. ס"ב בההערה הראשונה.

שיטת הרשב"א בדף ג' שהיכא שאינו סותר את דיבורו, אלא מפרש את דיבורו, דברים שבלב הוו דברים.

ס"ב סק"א, ס"ד סק"ב (קטע "מיהו הרשב"א").

דיבור

דברי הגר"ח שבקידושין, היכא שלא מהני דיבורו של המקדש בתורת דיבור, אי אפשר לומר שיועיל לכה"פ בתורת אומדנא שרצונו בקידושין, כי המקדש רוצה שיועיל בתורת דיבור.

ס"ד סק"ג, ס"ה (קטע "ומעתה"),

ע"ב סק"א (קטע "מיהו מקושיית"), צ"ו (קטע אחרון).

בענין אם הטעם להצריך תנאי כפול ולא לומר מכלל הן אתה שומע לאו הרי זה כי אם לא כפל אמרינן שלא נתכוין באמת לתנאי אלא נתכוין רק להפליג בדברים.

צ"ד סק"ג, חלק ההערות דף ו' הערה מ"ד.

דיינים

בענין המצער שלוחא דרבנן.

קפ"ג.

התפשטות

ע"י עוד בענין התפשטות, בערך קידושין - המקדש חצי אשה.

בענין אם התפשטות היא בהמעשה או בהחלות.

ק"א סק"ב (קטע ראשון), ק"ב (קטע "מיהו"), ק"ג, ק"ד סק"ב (קטע "ועוד כתב"), קט"ז (קטע "מיהו נראה").

הדרך שהתפשטות בהמעשה אמרינן גם כשאפשרי שרק חצי ישאר קדוש, אבל התפשטות בהחלות לא אמרינן כשאפשרי שרק חצי ישאר קדוש.

ק"ד סק"ב (קטע "ועוד כתב").

הדרך שהיכא שהקדיש אבר שהנשמה תלוי בה, התפשטות היא מצד הסברא ולא מפסוק.

ק"א סק"ב (קטע ראשון).

שאלת רבא אם יש התפשטות בעוף.

ק"א סק"ב (קטע "ועיי"ש"), ק"ג סק"א בהערה השני'.

פירש"י דאירי באבר שאין הנשמה תלוי בה.

ק"א סק"ב (קטע "ועיי"ש").

דברי הגמ' בערכין שבקדושת דמים לא אמרינן התפשטות.

ק"ג סק"ב (קטע אחרון), ק"ד סק"ד.

בענין מיגו דנחתא עלי' קדושת דמים נחתא נמי קדושת הגוף (דברי האחיעזר שאמרינן כן גם אח"כ ולא רק בתחילת ההקדש, דהיינו היכא שיש סיבה שבשעת תחילת ההקדש לא הי' שייך לומר שמכיון שחלה קדושת דמים נחתא נמי קדושת הגוף).

ק"ד סק"ב.

פקעה בכדי

דברי רבא שקדושת דמים פקעה בכדי אבל לא קדושת הגוף, ושקידושין הן כקדושת הגוף, ושלכן אם אמר היום את אשתי ומחר אין את אשתי אין הקידושין נפקעין. ק"א סק"א (קטע "והנה").

פדיון

גדר האיסור של גיזה ועבודה בפסולי המוקדשין שנפדו: האם הוא משום שנשאת עוד קדושה, או האם הוא איסור עצמי לא לעשות גיזה ועבודה. וכן בענין אם איסור עצמי זה הי' נוהג גם לפני פדיון. קפ"ח.

מעילה

בענין הגמ' בנדה שהנהנה מהקדש עובר בכל יחל.

ט' סק"ב (קטע "וי"ל").

התחייבות

בענין אם אדם יכול לחייב את עצמו בדברים בעלמא בפני עדים או ע"י שטר אע"פ שלא הי' מחויב.

ק' סק"א (קטע ראשון), חלק ההערות דף ט' הערה כ"ד.

זכי'

בענין זכיית קטן לעצמו, ע"י בערך קטן וקטנה.

חופה

ע"י עוד בערך אישות, ובערך ביאה - ביאה נישואין עושה, ובערך נישואין.

מהות נישואין

הדרך שבנישואין יש שני ענינים, קנין ושארות, והיכא שעושה חופה ע"י עשיית קנין הרי זה פועל קנין ואילו השארות באה כתוצאה מזה, אבל היכא שהוא עושה חופה ע"י נהיגת אישות הרי זה להיפך. נ"ב בהערה הראשונה.

הדרך שלנישואין בעינין מעשה אישות כי אינן בגדר מעשה קנין אלא עצם הנהיגת אישות פועלת את הנישואין. קע"ד סק"א.

דברי המהרש"א שלפי רב הונא שסובר שחופה קונה, חופה אחת תעשה אותה מיד נשואה.

נ"ב, קע"ד סק"ב.

בענין חופה כפחותה מבת ג' שנים. חלק ההערות דף י' הערה מ"ז.

עד מתי כלה אסורה לבעלה

שיטת הראב"ד שהביא הרשב"א בכתובות דף ז' ע"ב שארוסה אסורה בביאה מן התורה עד לאחר נישואין, ודלא כהרשב"א עצמו שם, וכן דלא כרש"י שם, וכן דלא כהמ"מ שרק לפני קידושין אסורה משום איסור עשה מקרא דכי יקח איש אשה ובעלה.

אות א' (קטע "מיהו באמת"), קע"ד סק"א.

חזקה

בענין חזקת מרא קמא, ע"י בערך חזקת מרא קמא.

בענין אם חזקה דמעיקרא מהני משום דחשיב בירור או האם היא גזיה"כ של התנהגות במצב של ספק. נ"ה סק"ד.

הסברא שאפילו אם חזקה היא בגדר גזירת הכתוב של התנהגות אבל הטעם למה גזרה כן התורה הרי זה משום מדת ההוכחה שיש בזה, אבל אין ההוכחה מספיק גדולה שתוכל להכריע בזכות עצמה. נ"ה סק"ד.

בענין אם בספיקא דינא אזלינן בתר חזקה דמעיקרא. נ"ה סק"ג ולהלן שם.

שיטת המהרי"ט שחזקה דאיתרע לא מהני. נ"ה סק"ז (קטע אחרון).

שיטת הרשב"א דלא אזלינן בתר חזקה כדי להתיר אלא רק כדי לאסור. נ"ה סק"ז (קטע "וע"ע").

חזקת מרא קמא

חקירת הקונטרס הספקות אם חמ"ק מהני מדין מוחזק או מדין חזקה דמעיקרא. נ"ה סק"ד סק"ה.

בענין אם מהני חמ"ק בספיקא דינא. נ"ה סק"ג ולהלן שם.

בענין ברי ושמא נגד חמ"ק. נ"ה סק"ג (קטע "וצ"ל").

חליצה

ע"י בערך יבום וחליצה – חליצה.

חמיו

בענין הערוה של אשת חמיו, ע"י בערך עריות.

חמץ

ביאורו של ר' יצחק אלחנן איך מועילה מכירת חמץ. י* (קטע אחרון).

חרש

ע"י בערך קטן וקטנה.

טענה

בענין ברי ושמא נגד חזקת מרא קמא (כלומר שיש להשמא חזקת מרא קמא). נ"ה סק"ג (קטע "וצ"ל").

יבום וחליצה

גדר מצות יבום וגדר קנין יבום

בענין אם במצות יבום גם הגמר ביאה הוא חלק מהמצוה, או האם סגי גם בהעראה. ובענין אם המצוה היא המעשה ביאה רק שנאמר תנאי נוסף שכדי שהביאה תהי' קיום המצוה צריכים גם שהביאה תקנה אותה, או האם המצוה היא עצם הקנין שהוא קונה אותה ע"י הביאה. מ'.

בענין איך הי' המצב בלי הדרשה שיבמה אינה נקנית בכסף ושטר, דהיינו איך הי' המצב אם שפיר היתה נקנית בכסף ושטר, האם הי' גם מקיים עי"ז מצות יבום, או האם היו עושים רק קנין אבל מצות יבום היתה דוקא ע"י ביאה.

חלק ההערות דף י"ד הערה ב'.

הדרך שביבום עצם האישות של הבעל מתנתקת להיבם. ק"צ (קטע "ג").

בענין למה ביאת יבמין אינה מועלת לעשות לכל הפחות מדריגה של קידושין רגילים. ל"ח סק"א.

בענין למה כסף ושטר אינם מעילים ביבמה

מהתורה לעשות לכה"פ מדריגה של קידושין רגילים. ל"ח סק"ב.

דיני קיום המצוה

שיטת הר"י שבשביל המצוה אין צריכים ביאה שראוי להוליד ממנה. מ' (קטע אחרון).

שיטת רש"י שיבם בן ט' ויום אחד קונה את היבמה מהתורה, ושיטת תוס' שאינו קונה מהתורה.

חלק ההערות דף י' הערה מ"ד.

בענין מה שיבום אינו צריך דעת.

חלק ההערות דף י' הערה מ"ה.

הלאו של יבמה לשוק

בענין אם הלאו של יבמה לשוק הוא משום שהיא נחשבת עוד במקצת אשת המת, או האם הוא משום זיקתה להיבם, או האם הוא בגדר חוק בלי טעם ידוע. ל"ח סק"ב, קפ"ז, ק"צ.

בענין אם היבמה נאסרת לשוק מתחילה רק עד חליצה, או האם היא נאסרת לעולם רק שהחליצה מפקיעה את האיסור. ט"ו סק"ב סק"ג.

זיקה

שגם המ"ד שסובר "אין זיקה", הרי הוא מודה שיש מיהא מהתורה זיקה מסוימת בין היבם להיבמה לגבי כמה דינים. ל"ז, ק"צ (קטע א"), חלק ההערות דף י"ד הערה י"ב.

דברי הגרנ"ט שיש ציור שזיקה היא מן התורה, ויש ציור שזיקה היא מדרבנן. ל"ז בההערה הראשונה.

הדרך שמזה שהיבם יכול להפר נדרי זקוקתו מוכח שזיקה היא מן התורה. ל"ז (קטע "ועוד הוכיח כן מהא דמבואר").

שיטת ר"ת ששומרת יבם של כהן אוכלת תרומה מדאורייתא.

א' (קטע "עוד יש לעיין"), ל"ז (קטע "וכן הוכיח מדעת ר"ת"), חלק ההערות דף י' הערה נ"ח.

דברי הפ"י בדף י' שזקוקה ליבום מן האירוסין אינה כנשואה אלא כארוסה. קע"ד סק"ג.

קרובי זקוקתו

בענין יסוד הדין האמור בזה שקרובי אשתו אסורות לו גם לאחר מיתת אשתו משא"כ קרובי זקוקתו דיש סוכרים שקרובי זקוקתו מותרות לאחר מיתת הזקוקה (דהיינו משום שהמעשה קידושין אוסר את הקרובות לעולם, אבל בנפילה ליבום הקרובות אסורות משום הזיקה של אותו רגע). ט"ו סק"ב סק"ג, (קפ"ו).

מאמר

בענין אם במאמר תיקנו באמת אישות דרבנן, או האם רק פסלו אותה על האחין, רק דמכיון שהיא נפסלת על האחים הרי היא נראית כאשתו של בעל המאמר ומש"ה הרי היא צריכה גט. ב'.

בענין גדרי מאמר לפי ב"ש: האם הוא מדאורייתא או מדרבנן. וכן האם היא חייבת מיתה משום אשת איש אם זינתה. וכן האם מאמר נחשב סוג חדש של אישות ולא האישות של פרשת כי יקח איש אשה. ז' סק"א.

בענין אם לפי המ"ד שסובר שלפי ב"ש מאמר עושה קנין גמור ואינה צריכה חליצה, הרי היבם גם קיים מצות יבום, או האם מאמר עושה רק קנין אבל מצות יבום היא דוקא ע"י ביאה. חלק ההערות דף י"ד הערה ב'.

ערוה שנפלה ליבום

בענין שאם נעשית ערוה אחרי שנזקקה ליבום הרי הזיקה נפקעת. ט"ו סק"ג.

חליצה

בענין אם חליצה היא בגדר מצות עשה, או האם היא רק דין מדיני התורה איך להתירה.

חלק ההערות דף י"ד הערה ה'.

דברי רבינו בחיי על פרשת יבום בענין מה

יד לקידושין

"בעי רב פפא יש יד לקידושין או לא".
ודברי הר"ן ותוס' בענין למה לדמות
לנדרים.

ט" סק"ב (קטע "והנה על פי"),
ס"ב סק"ג, ס"ד, ס"ה (קטע
אחרון), ע"ב סק"א.

קושיית האחרונים למה צריכים דין יד גבי
קידושין, תיפוק ל"י מדין הוכחה כמו
במדבר עמה על עסקי קידושין.

ס"ב סק"ג, ס"ד, ס"ה (קטע
"ומעתה"), ע"ב סק"א.

בענין אם מדבר עמה על עסקי קידושין
מהני משום שמספיק בהוכחה אע"פ שאין
כאן דיבור לפני הקידושין, או האם הדיבור
ההוא חשיב האמירה, או האם מהני מדין
ידות (כן סובר הריטב"א).

ס"ד סק"ד, ס"ה (קטע "ומעתה"),
ס"ח (קטע "ב"), ע"ב סק"א.

יובל

ע"י בערך שמיטה - יובל.

ילפותות

כללים שונים

בענין היכא שיש מיעוט ויש להמיעוט
סברא, האם אמרינן שלבסוף מיעטה התורה
בכל גווני וגם היכא שאין הסברא קיימת.
קס"ט (קטע אחרון).

בענין "בעינן קרא כדכתיב".
ל'.

גדרי "אין סניגור נעשה קטיגור".
מ"ד, חלק ההערות דף ה' הערה ד'
והערה ה' והערה ח' והערה ט'.

בענין המדות: צד השוה (מה הצד),
ק"ו, מה מציינו (בנין אב), ובענין
"פירכא", ו"ווכיח"

בענין אם הצד השוה מהני רק כשהתחלה
יכולה להיות ע"י ק"ו.

מ"ב (קטע אחרון), נ' (קטע
"ומעתה" ולהלן שם), נ"א.

הדרך שק"ו הוא מדה שבתורה וממילא
עושים ק"ו אפילו בציור שאין שם הסברא

היא המהות של חליצה, וכן אם שייך בכלל
מצד הסברא שאשת איש תצא בחליצה.
חלק ההערות דף ג' הערה מ'.

הדרך שחליצה אינה מפקיעה את האיסור
של יבמה לשוק, אלא הרי היא מפקיעה את
הזיקה א"נ פוטרת ממצות יבום, ושוב
ממילא ליכא איסור. והדרך שחליצה הרי
היא שפיר מפקיעה בדרך ישיר את האיסור
של יבמה לשוק.

חלק ההערות דף י"ד הערה י"ב.

דברי הרמב"ם דהיכא שכופין לחלוץ צריך
לומר רוצה אני (כמו בגט וקרנן, ודלא
כקידושין ומכירה).

י"א סק"ג (קטע אחרון).

ידות

כללי

בענין יסוד הדין של ידות: האם גומרים
דיבורו או האם מהני בתורת דברים שבלב.
ס"ב, ס"ד סק"ב (קטע "מיהו יש
לעיין").

קושיית השער משפט שאם ידות מהני מדין
דברים שבלב למה צריכים מקצת דיבור.
ס"ב סק"ד.

מוכיחות ואין מוכיחות

בענין המחלוקת בין תוס' והריטב"א אם
אמר יד מוכיח, ושוב אמר שלא נתכוין
לנדור.

ס"ב סק"ב.

גדר ידים שאין מוכיחות: האם הכוונה היא
להיכא דהוי מחצה על מחצה או האם
הכוונה היא להיכא שנוטה קצת לצד נדר.
וכן האם איירי שרק הלשון אינו מוכיח
אבל כוונתו ברורה, או האם איירי כשגם
כוונתו אינה ברורה.

ס"ג, ס"ה (קטע "ועל כל פנים").

בענין מתי אומרים "סתם נדרים להחמיר"
ומתי אומרים "ידים שאין מוכיחות לא
הויין ידים.

ס"ד סק"ב (קטע "ולכאורה"), ס"ז
(קטע "ולכאורה"), ס"ח (קטע
"א").

שיש תמיד בק"ו (כגון במקרים שאמרינן ק"ו לרבות דברים מסוימים בלי להתחשב עם הכלל של דיו לבא מן הדין להיות כנדרון).

חלק ההערות דף י' הערה ס"ג.

בענין "כל זה אכניס בק"ו".
ל"ט.

בענין אם אומרים דיו לבא מן הדין להיות כנדרון היכא שהטעם של ההגבלה ההיא לא שייך בהנלמד.

ל"ה (קטע "ומעתה").

בענין שלא ילפינן אפשר מאי אפשר.
קס"ז (קטע "מיהו עיין").

דברי הגמ' בחולין דף קט"ו ע"ב שעל הצד השווה פרכינן פירכא כל דהו משא"כ על ק"ו ומה מצינו.

מ"ט (קטע אחרון).

הדרך שעל ק"ו אפשר לפרוך רק פירכא של סברא, דהיינו מחומרא כזאת שאפשר לתלות מצד הסברא שמחמת החומרא ההוא התורה קבעה את הדין.

מ"ט (קטע אחרון).

בענין הפירכא של מה לאמה העברי' שכן יוצאה בכסף.

מ"ז (קטע "והנה מלעיל" ולהלן (שם).

בענין אם מועיל "יוכיח" כשהדבר בכלל לא שייך שינהג.
מ"ב.

אין עונשין ואין מזהירין מן הדין

הטעמים למה אין עונשין ואין מזהירין מן הדין.

ט' סק"ד.

בענין ללמוד ממונא מאיסורא, ואיסורא מממונא

שממונא מאיסורא לא ילפינן.

י"ט, מ"ט.

שאיסורא מממונא לא ילפינן.

י"ט (קטע "וע"ע בברכות"), מ"ט.

שאיסורא דאית ב"י ממונא לא ילפינן מאיסורא גרידא.

כ' (קטע ראשון).

בענין אם ע"י ק"ו אפשר ללמוד ממונא מאיסורא או איסורא מממונא.

מ"ט (קטע ראשון).

בענין אם כשמפריכים ק"ו אפשר לפרוך מממונא לאיסורא או מאיסורא לממונא.

מ"ט (קטע "והנה מעתה").

ביאור דברי תוס' שאע"פ שממונא מאיסורא לא ילפינן אבל שפיר אפשר ללמוד ממונא מאיסורא לענין שכת האב אינו נמשך לתוך בגרות לענין ממונא כמו שאינו נמשך לענין איסורא.

י"ט (קטע "והנה תוס"י ולהלן שם).

בענין מה שמצינו לענין גלגול שבועה שילפינן ממונא מאיסורא, דהיינו מה שלומדים שמגלגלים גבי ממונא ממה שמצינו שסוטה נשבעת גלגול שבועה.

י"ט (קטע "גם ראיתי").

בענין המדות: היקש, גזירה שוה, לימוד סתום מן המפורש

בענין אם פירכא של סברא, דהיינו היכא שהדבר שגורם את הדין אצל המלמד אינו קיים בהנלמד, אפשר לפרוך גם על היקש או גזירה שוה כשנוכל להשתמש בההיקש או הג"ש לדברים אחרים, ולא אמרינן בכה"ג שאין היקש וג"ש למחצה, ואולי אפשר לפרוך פירכא של סברא אפילו כשאין אפשרות להשתמש בההיקש או הג"ש לדברים אחרים, או האם גם בצעירים אלו אמרינן שאין משיבין על היקש וג"ש. י"ד סק"ג (קטע "מיהו לפ"ז"), ל"ה, ק"ע, חלק ההערות דף ג' הערה ל"ד, דף ה' הערה ט'.

דברי תוס' בדף ג' שריבוי קנינים ילפינן מהקישא ולא מיעוט קנינים.

חלק ההערות דף ג' הערה ל"ו.

דברי השיטה שלא נודעה למי בדף ט' ע"ב שבהיקש לכו"ע אמרינן דון מינה ומינה.

קס"ז (קטע "מיהו אכתי"), קס"ז*.

דרך הפכית מהנ"ל, והיינו שבהיקש לכו"ע
דון מינה ואוקי באתרא.
קס"ז*.

בענין ההיקש של הוי' ליציאה נגד ההיקש
של היות להדדי.
קס"ז, קס"ז*.

שלימוד סתום מן המפורש אפשר לדרוש
בלי קבלה מסיני.
ל"א.

הדרך ש"קחה קיחה משדה עפרון" אינה
ג"ש גמורה אלא לימוד סתום מן המפורש.
ח' סק"ד, י' סק"ז בהערה, י*
(קטע "מיהו לפי"), ל"א, ל"ב,
קס"ז (קטע "מיהו אכתי"), קע"א
(קטע "ובדעת"), חלק ההערות דף
ב' הערה ל"ב, דף ג' הערה כ"א,
דף ד' הערה כ"ג והערה מ"א, דף
י"א הערה י"ד.

כהונה

שיטת ר"ת ששומרת יבם של כהן אוכלת
תרומה מדאורייתא.
א' (קטע "עוד יש לעיין"), ל"ז
(קטע "וכן הוכיח מדעת רבינו חם"),
חלק ההערות דף י' הערה נ"ח.

"כהן הבא על אחותו, זונה משוי לה, חללה
לא משוי לה": קושיית הריטב"א למה אינה
נעשית זונה בתחילת ביאה ובסוף ביאה
תיעשה חללה, ותירוצו.

קע"ג*, קע"ד סק"ג (מה שתירצו
הרשב"א והשיטה ישנה על זה).

כהן גדול

שגם בשעת נשואין להכהן גדול האשה
צריכה להיות בתולה ולא מספיק בשעת
אירוסין.
קע"ג.

בענין המחלוקת תנאים אם נבעלת שלא
כדרכה אסורה לכהן גדול.
קע"ב (קטע אחרון).

כסף

ע"י עוד בערך קנין כסף, ובערך קידושין -
קידושי כסף.

גדר כסף צורי וכסף מדינה.
קע"ו.

בענין אם היתה קיימת פרוטה בימי משה.
ו' סק"ג סק"ד.

מבריה ארי

דברי רש"י שבמבריה ארי מנכסי חבירו
פטור מלשלם משום דמצוה קעביד, וביאורי
האחרונים בדבריו.
ע"ו סק"ג, קנ"ו (קטע "מיהו
אכתי").

הטעמים שכתבו תוס' למה במבריה ארי
חבירו פטור מלשלם.
ע"ו סק"ד, קנ"ו (קטע "מיהו
אכתי").

שבפודה שבו לא שייך לומר שהפודה הוא
רק בגדר מבריה ארי ולפטור את השבוי
מלשלם, כיון שכבר הגיע הנזק.
קנ"ו (קטע "שו"ר").

קושיות הקו"ש מהסוגיא של מבריה ארי
על הסוגיא של מקדש במלוה.
ע"ו סק"א סק"ב.

מוציא שם רע

שמוציא שם רע על הקטנה פטור.
חלק הערות דף ג' הערה ס"ז*.

מזיק

השיטה שהכוונה באסור להציל עצמו
בממון חבירו היא רק שאסור להציל עצמו
בחנם, אלא הרי הוא חייב לשלם אח"כ
לחבירו.

קנ"ו (קטע "ועיין גם בקו"ש").

השיטה שאע"פ שהוא עצמו אסור להציל
את עצמו, אבל אם בעל הממון עומד שם,
הרי בעל הממון חייב להצילו על מנת שלא
ליטול ממנו מה שהפסיד בהצלתו, ואינו
יכול להוציא ממנו בדין.

קנ"ו (קטע "ועיין גם במאירי").

מחילה

בענין אם מחילת חוב היא בגדר סילוק או בגדר הקנאה.

ע"ד (קטע "ב'"), ע"ה (קטע "והנה הבעל המאור"), ע"ו סק"ב, קפ"ד בההערה הראשונה.

בענין אם הלוח חייב להשכיר את עצמו או לקבל מתנות כדי לשלם את החוב. ה' סק"ב (קטע "ברם י"ל").

המחלוקת בין תוס' והרמב"ן בענין אם אדם יכול למחול לגבי עצמו (עיי"ש הציור). ע"ה (קטע אחרון).

בענין אם מחילה מועלת על חוב שיש עליו משכון.

קמ"ט סק"ג (קטע "מיהו עיין"), קנ"א סק"ב.

שאי אפשר למחול קנס משום דהוי דבר שלא בא לעולם (לפני שפסקו ב"ד). ע"ה (קטע "והשיג").

בענין אם הכהנים יכולים למחול על החמש סלעים של פדיון הבן. קב"ח.

הטעמים שנאמרו למה יכול המלוה למחול אחרי שמכר את השטר חוב (א', משום שהמכירה מועלת רק מדרבנן, ב', משום שהשיעבוד הגוף נשאר אצל המלוה). קמ"ט סק"ג.

השיטה שאע"פ שהמוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול אבל אם הי' מלוה על המשכון ומסר את המשכון להקונה שוב אינו יכול למחול.

קמ"ב סק"א (קטע "ועיין בריטב"א"), קמ"ט סק"ג (קטע "וע"ע ברמב"ן").

מיטב בו"ז

השיטה שאע"פ שלפי ר"פ ור"ה ברי' דר"י במטלטלין כל מילי נחשב מיטב ואפילו סובין, הרי המזיק צריך לשלם כסף קודם לשה כסף, וכן כסף ושה כסף קודם לקרקע.

ג', ו' סק"א בההערה השני'.

בענין אם יכולים לשלם כסף שעובר לסוחר רק ע"י הדחק. ק"מ.

מכירה

הסוגיא של תליוהו וזבין. י' סק"א, י"א.

דברי הרמב"ם שבתליוהו וזבין אינו צריך לומר רוצה אני (והרי זה כמו הדין בקידושין וחליצה, ודלא כמו הדין בגט וקרבן).

י"א סק"ג (קטע אחרון).

מלוה

עיין עוד בערך מחילה, ובערך משכון, ובערך שיעבוד.

בענין מקדש במלוה עי' בערך קידושין - קידושי כסף - המקדש במלוה.

בענין מוכר במלוה, עי' בערך קנין כסף - כללי.

בענין אם חוב מיקרי דבר שאינו ברשותו, ודבר שלא בא לעולם, עי' בערך אינו ברשותו.

בענין אם עצם החוב נחשב חפצא של כסף ונכס ששייך להמלוה.

ע"ד (קטע "ג" ו"ה להלן שם), ע"ה, קמ"ג (קטע ראשון).

הדרך שנחשב כאילו חלק מנכסי הלוה שייכים להמלוה.

ע"ד (קטע "ד" ו"ה להלן שם).

דרכים שונים בגדר מלוה להוצאה ניתנה. ע"ח.

בענין איך מלוה להוצאה ניתנה גורם שאי אפשר להשתמש במלוה ככסף קידושין או כסף קנין. ע"ד*.

גדר מלוה הכתובה בתורה.

חלק ההערות דף י"ג הערה כ"ח.

בענין אם כשאדם מוחל חוב, גוף הפטור נחשב בעצמותו דבר של שוויות. ע"ו סק"א.

בענין אם הלוה חייב להעמיד ממון

משכון

בענין אם מחילה מועלת על חוב שיש עליו משכון.

קמ"ט סק"ג (קטע "מיהו עיין"), קנ"א סק"ב.

שיטות הראשונים בביאור "בעל חוב קונה משכון".

קמ"ט, קנ"א, חלק ההערות דף ח' הערה מ"א והערה מ"ב.

דברי המהרי"ט שמשכון שלא בשעת הלואה הרי זה "גבוי ע"י ב"ד עד ל' יום, ומל' יום ואילך מוכרן בב"ד", אבל משכון בשעת הלואה הרי זה רק בגדר בטחון בעלמא.

קמ"ד (קטע "והאב"מ").

דברי הר"י מיגש שמשכון נקנה להמלוה רק כשלקח אותו בשעת הלואה משום שאז מעותיו קונות לו את המשכון. א"נ שלא בשעת הלואה ע"י גוביינא דבי דינא, דעל זה קאי הגזיה"כ של רבי יצחק, אבל לא כשהוא נותן את המשכון מעצמו.

קמ"ה.

בענין אם אמרינן שאחרי שהלוה לא שילם, מתגלה שהמשכון הי' של המלוה למפרע בקנין גמור ולא רק במקצת קנין של בעל חוב קונה משכון.

קמ"ג, (קטע "ושוב" וקטע "ונראה דס"ל"), קמ"ט סק"ג.

בענין אם שייך שיחול דין משכון ושיעבוד נכסים בלי שתהי' חובת הגוף.

קמ"ג בההערה הראשונה, קמ"ד (קטע "והאב"מ"), קמ"ה, קמ"ו.

בענין אם אפשר להתחייב מנה ע"י שהמלוה ימשוך משכון על זה.

קמ"ו.

הדרך שאפילו אם נאמר שא"א למכור מלוה, אבל היכא שהי' לו משכון, ומסר להקונה את המשכון, המלוה שפיר נקנה.

קמ"ט סק"ג (קטע "וע"ע ברמב"ן").

דברי הנ"י שהיכא שיש לגוי משכון ולוקחים ממנו את המשכון הרי זה בגדר גזל ולא בגדר הפקעת הלואתו.

קנ"א סק"א.

בעיסקא כדי להבטיח שיהי' להמלוה ממה לגבות.

ע"ח.

בענין אם הלוה חייב להשכיר את עצמו או לקבל מתנות כדי לשלם את החוב.

ה' סק"ב (קטע "ברם י"ל").

שיטת ר"ת שאם יש להלוה כסף מזומן הרי הוא צריך לשלם כסף מזומן, אבל אינו חייב למכור נכסיו כדי להמציא מזומן.

ה' סק"ב (קטע "ברם י"ל").

שבפרעון חוב אמרינן שנתינה בעל כרחו שמה נתינה.

קל"ד (קטע "ותי' האב"מ").

בענין אם הלוה יכול לכוף את המלוה לקבל שוה כסף כשאין לו כסף, או האם המלוה יכול לומר שיחכה עד שיהי' לו כסף.

ה' סק"ב (קטע אחרון).

מה שכתבו הראשונים שהטעם למה המלוה יכול למחול את החוב גם אחרי שמכר את השטר חוב הרי זה כי הוא יכול למכור רק את השיעבוד נכסים אבל לא את שיעבוד הגוף.

קמ"ט סק"ג (קטע "מיהו לא ביאר").

ממזר

ש"מעוות לא יוכל לתקון" איירי בבא על הערוה והוליד ממנה ממזר.

חלק ההערות דף ו' הערה ט"ז* וי"ט.

מצות

ע"י בערך קיום מצות.

מראית עין

שאשת חמיו אסורה משום מראית עין. ז' סק"ג.

"רב מנגיד וכו' ועל חתנא דדייר בי חמוה". חלק ההערות דף י"ב הערה ל"ז.

נזירות

בענין אם נזירות הוא איסור גברא כמו שבועה, דהיינו שהוא אוסר על עצמו לשתות יין, או האם הוא איסור חפצא כמו נדר, דהיינו שהוא אוסר פיו לשתית יין, ושערו לתגלחת, וידו וגופו לנגיעה במתים (אי נמי שהוא אוסר את היין עליו וכן השער לתגלחת וכן מתים לנגיעה), או האם הוא תואר קדושה שהוא מחיל על עצמו והתורה היא שעושה את האיסורים.
ט' סק"ב (קטע "והנה הדין").

נישואין

ע"י עוד בערך חופה, ובערך אישות.

בענין אם ביאה נישואין עושה, ע"י בערך ביאה - ביאה נישואין עושה.

נערה, בוגרת

עיין עוד בערך אילונית.

בענין אם האב יכול לכופ את בתו נערה (וקטנה) למלאכה, או האם אינו יכול רק שאם היא עובדת אז מעשה ידי' הם שלו. חלק ההערות דף ג' הערה נ"ו.

בענין למה מעשה ידי' של בתו נערה (וקטנה) הם שלו מן התורה, ואילו מציאתה היא שלו רק מדרבנן.

חלק ההערות דף ד' הערה י' סק"ב.

הדרך שהדבר שמוציא נערה מרשות האב (לענין ששוב אינו יכול למוכרה) אינו הגדלות אלא המציאות של הסימני נערו. כ"ח סק"ב, חלק ההערות דף ד' הערה י"ד.

ביאור דברי תוס' שאע"פ שממונא מאיסורא לא ילפינן אבל שפיר אפשר ללמוד מהפרת נדרים שכח האב בהממונות של בתו אינו נמשך לתוך בגרות.
י"ט (קטע "והנה תוס'").

בענין אם בתחילה לא נתנה התורה להאב כח בבתו אלא עד בגרות, או האם התורה נתנה לו כח לעולם רק שבאה בגרות ומפקיעה את כחו.

כ"ד, כ"ח סק"א (קטע "ובביאור"), כ"ט.

בענין היכא שקידש אשה עם משכון דאחרים ואח"כ שילמו האחרים את החוב וצריכים להחזיר את המשכון, האם היא נשאת מקודשת עם המשכון.
קמ"ט סק"ג (קטע אחרון).

משמעות דברי רש"י שיכול לקדש עם משכון דאחרים רק אם הוא גם נתן לה את החוב.

חלק ההערות דף ח' הערה כ"ח.

הדרך שהמלאכה של עבד עברי היא בגדר חוב בעלמא, והעבד הוא בגדר משכון.
קנ"א.

נדרים

בענין ידות נדרים, ע"י בערך ידות.

בענין שהקדש הוא ענין של נדר, ובענין מה נכלל ב"נדרי הקדש".

ט' סק"ב (קטע ראשון וקטע "וי"ל").

בענין הגמ' בנדה שהנהנה מהקדש עובר בכל יחל.

ט' סק"ב (קטע "וי"ל").

בענין מתי אומרים "סתם נדרים להחמיר" ומתי אומרים "ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים.

ס"ד סק"ב (קטע "ולכאורה"), ס"ז (קטע "ולכאורה"), ס"ח (קטע "א").

בענין מה שאסור להמיר להשיא את בתו להמודר.

פ"א סק"ג (קטע "ועי' בריטב"א").

בענין מה שיתומה שהשיאה אמה ואח"י, בעלה מיפר נדרי' אע"פ שהנישואין הן רק מדרבנן.

ל"ז (קטע "ועוד הוכיח כן מהא דמבואר").

נהנה

השיטה שחייב לשלם משום נהנה רק אם יש לו מההנאה ריווח ממון, אי נמי שגופו נהנה.

צ"ט בההערה.

הסברא שכשמת האדון, גדר הדבר אינו שעבדו הכנעני אינו יוצא במיתת האדון, אלא גדר הדבר הוא שבכלל לא מת האדון כי רשות האדון כוללת גם את הבן. ט"ז.

מה שקנה עבד קנה רבו

דברי הריטב"א שאם הקנה אדם חפץ לחצי עבד הרי זה מתפשט לכל העבד, וזהו הטעם גם למה אמרין שמה שקנה עבד קנה רבו, דהרב קונה כי חשיב גוף אחד עם העבד. ק"י, קי"א סק"ג.

שחרורו - ע"י שטר

בענין "צאי בו (בשטר שחרור) והתקדשי בו". י' סק"ח.

שחרורו - ע"י הפקר

המחלוקת בין שמואל ורבי יוחנן בענין אם המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור (רבי יוחנן) או האם יצא לחירות ואינו צריך גט שחרור (שמואל). ט"ז (קטע "ועוד, דלכאורה").

שחרורו - ע"י חליפין

בענין מה שעבד כנעני נקנה בחליפין, וכן בענין המחלוקת ראשונים אם הוא קונה את עצמו בחליפין. קל"א ובהערה שם.

עבד עברי

קנייתו - ע"י כסף

בענין כמה כסף צריכים לקנין עבד עברי, וכן לקנין אמה העברי: דינר, או ב' פרוטות, או קצת יותר מפרוטה. קכ"ו סק"א, קע"ח.

בענין אם הטעם למה צריכים יותר מפרוטה הוא כדי שיהי' כדי גרעון כסף, וכמשמעות הילפותא שהביאה הגמ', או האם זה רק בגדר ילפותא אבל לא הטעם. ל"ה (קטע "מיהו נראה").

ספקות

בענין אם ספיקא דאורייתא הוא לחומרא מן התורה או מדרבנן. ג"ה סק"ב.

השיטה שאמרינן ספיקא דאורייתא לחומרא לענין לקיים את המצוה רק היכא שאחרי ההליכה לחומרא נדע בודאי שיצא ידי המצוה, אבל לא היכא שיהי' ספק, דהיינו להפוך מצב שבודאי לא יצא למצב של ספק יצא. קצ"א*.

מטעם הנ"ל יש שטענו שאין צריכים להחמיר ללבוש "תכלת" בזמן הזה כי גם אחרי הלבישה אין הדבר ודאי שיצא אלא הרי זה ספק. קצ"א*.

הדרך שאם אחרי שיחמיר יהי' מצב שבודאי כבר אינו חייב, או משום שקיים המצוה או משום שבכלל לא היתה כאן מצוה, הרי הוא שפיר חייב להחמיר אע"פ שלאחר שהוא מחמיר נשאר ספק אם קיים מצוה או לא, וכגון היכא שהוא מסופק אם עכשיו הוא ליל ט"ו ניסן וחייב לאכול מצה או לא דאחרי שיאכל מצה ישאר שבודאי אינו חייב (משא"כ בתכלת אחרי שיחמיר אכתי יתכן שהוא חייב במצות תכלת ולא קיים אותה). קצ"א*.

בענין אם בספיקא דינא אזלינן בתר חזקה דמעיקרא. ג"ה סק"ג ולהלן שם.

עבד כנעני

בענין קנין כסף מדין עבד כנעני, עי' בערך קנין כסף - מדין עבד כנעני.

קנייתו - ע"י חליפין

בענין מה שעבד כנעני נקנה בחליפין, וכן בענין המחלוקת ראשונים אם הוא קונה את עצמו בחליפין. קל"א ובהערה שם.

מדריגת עבד כנעני ומהות העבדות

בענין מה שסתם עבד הוא גנב. חלק ההערות דף י"א הערה ו'.

קנייתו - ע"י חליפין

בענין אם עבד עברי נקנה וקונה את עצמו בחליפין.
קכ"ז, קל"א (קטע ראשון).

מהות העבדות - גופו קנוי וקנין איסור

"עבד עברי גופו קנוי": בענין אם זה קאי על הממונות או על הקנין איסור.
א' בהערה, ה' סק"א (קטע "מיהו אכתי קשה") סק"ב, ל"ב, מ"ז בהערה, קל"א (קטע אחרון), קמ"ב סק"ג, קנ"א סק"א.

שלפי הצד שגופו קנוי קאי רק על הקנין איסור אבל המלאכה היא רק בגדר חוב ממון, א"כ יתכן שבגרעון כסף אין הכסף מפקיע את הקנין איסור אלא התורה היא שמפקיעה אותו אחרי שהי' כאן פרעון חוב. מ"ז בהערה.

הגמ' בב"ק דף קי"ג שאם עבד עברי הנמכר לגוי יוצא בעל כרחו של הגוי הרי זה גזל ולא הפקעת הלוואתו כי עבד עברי גופו קנוי.
קנ"א סק"א.

יעוד

הדרך שיעוד הוא סוג חדש של אישות שנתחדש בפרשת אמה העברי' ואינו האישות של פרשת כי יקח איש אשה.
ז' סק"ב.

בענין מעות הראשונות לקידושין ניתנו או לא.

ז' סק"ב (קטע ראשון וקטע "וע"ע באות מ"ח"), מ"ח (קטע אחרון), קע"ח בהערה.

שחרורו - כללי

בענין אם יסוד הדין של יציאות שש ויובל וסימנין וגרעון כסף ומיתת האדון הוא שהעבד או האמה נמכרו רק עד הפרקים ההם, או האם זה נקרא שהמכירה היתה לעולם רק שהפרקים הנ"ל הרי הם בגדר הפקעות הבאות לאחר מכאן.

ט"ו בהערה הראשונה, כ"ד (קטע "ונראה"), כ"ז, מ"ז.

שחרורו - ע"י שש

בענין יציאת שש באמה העברי' שהיא אילונית, ע"י בערך אילונית.

הטעמים שכתבו הרמב"ן והחינוך למה התורה ציוותה שישתחרר אחרי שש. ט"ו בהערה הראשונה (קטע "והנה הרמב"ן").

שחרור - ע"י סימנים

בענין אמה העברי' שהיא אילונית, ע"י בערך אילונית.

הסברא שמה שסימנים מוציאים מרשות האדון אין זה משום העדר קטנות, וכן אין זה משום המדריגה של גדלות שנקראת נערה, אלא מה שמוציא הם עצם הסימנים. חלק ההערות דף ד' הערה י"ד סק"ג.

שחרורו - ע"י גרעון כסף

"והפדה מלמד שמגרעת מפדיונה ויוצאת": בענין למה צריכים דרשה לדבר זה, הלא פשיטא שהוא צריך לנכות את מה שכבר עבדה.

ט"ו בהערה הראשונה (קטע "והנה להלן" ולהלן שם).

שחרורו - ע"י חליפין

בענין אם עבד עברי נקנה וקונה את עצמו בחליפין.
קכ"ז, קל"א (קטע ראשון).

ההענקה

המשמעות מדברי רש"י שאין מעניקין לעבד עברי היוצא במיתת האדון כשאין בן אלא מעניקין רק לנרצע שיוצא במיתת האדון שהוא אינו עובד אפילו את הבן, וסיבת דבר זה, ושמהרמב"ם משמע דלא כהמשמעות הנ"ל מרש"י.

ט"ו בהערה הראשונה (קטע "ועיין ברש"י").

עבודה

ע"י בערך קדשים - קרבנות.

עד אחד

דברי האב"מ והמחנה אפרים שגם הרמב"ם

שסובר שע"א נאמן להעיד על אשה שהיא זונה ואסורה לכהן מודה שלאחר שכבר נשאת לכהן צריכים שנים.
א' (קטע "וע"ע באב"מ").

אחד ושהמלוה יכול לתבוע את כל החוב מאיזה מהם שירצה, ודברי האב"מ על זה. י* (קטע "והגאון"), קי"ח סק"ה (קטע "ועיין גם במהרי"ט").

עדות

שיטת רש"י והבעל המאור ששטר לא מיפסל משום "מפי כתבם" כי חשיב מפי כתבו של הלוה.
קס"ח.

ערכות

בענין "מדין ערב" גבי קידושין, עי' בערך קידושין - קידושי כסף - מדין ערב.

בענין אם ערב משתעבד, משום דחשיב כאילו הוא קיבל את הכסף, או בגלל הנאתו, או בגלל שהוא מחייב את עצמו, או משום שזהו הכח של עצם מסירת המעות.
צ"ח.

דברי הג"י שערב חייב משום שגרם להמלוה להפסיד הכסף.
ק' סק"א.

ביאור הצד דהוה כאילו הערב עצמו קיבל את הכסף: שהכוונה היא דחשיב שהמלוה נותן את הכסף להלוה בשליחות הערב כי הוה כאילו הערב קיבל את הכסף ועשה את המלוה שליח לתתו להלוה. ודברי השער משפט שהיכא דהוי לדבר עבירה, או שהמלוה הוא קטן, אין הערב מתחייב משום שאין כאן שליחות, והחולקים על זה.

צ"ח סק"ב (קטע "ועיין ברשב"ם").

בענין אם שיעבוד נכסים הוא בגדר "חצי קנין" שיש להמלוה בנכסי הלוה, או האם הוא בגדר ערכות, דנכסי הלוה ערבים לו.
ע"ד (קטע "בי"), חלק ההערות דף י"ג הערה כ"ה.

חילוק בין סתם ערב לערב קבלן.
צ"ח סק"ח.

שיטת הרמב"ם ששייך כמה ערבים על חוב

עריות

בענין אין קידושין תופסין בעריות, עי' בערך קידושין - קידושי עבירה.

בענין פלגש קרובו, וכן קרובי פלגשו, עי' בערך פלגש.

בענין יסוד הדין האמור בזה שקרובי אשתו אסורות לו גם לאחר מיתת אשתו משא"כ קרובי זקוקתו (דהיינו משום שהמעשה קידושין אוסר את הקרובות לעולם, אבל בנפילה ליבום אין מעשה קידושין ומש"ה התם אמרינן שהקרובות אסורות משום הזיקה של כל רגע וממילא כשמתבטלת הזיקה מתבטל גם האיסור).
ט"ו סק"ב סק"ג, (קפ"ו).

בענין אם אשת איש נאסרת בשעת הקידושין לעולם, רק שאח"כ מיתת הבעל וגירושין מפקיעין את האיסור, או האם מתחילה הרי היא נאסרת רק עד אותה שעה כי מה שאוסר אותה הוא המצב של כל רגע ורגע שהיא עוד אשת איש.

ט"ו סק"ב סק"ג, כ"א (קטע "וי"ל"), קפ"ו.

בענין אשת חמיו.
ז' סק"ג.

ערכין

בענין מנלן ששוה כסף הוא ככסף גבי ערכין.

חלק ההערות דף ב' הערות י"ז וי"ח וכ"א.

פדיון הבן

ז' צדדים במהות פדיון הבן: א', שהוא בגדר פדיון ממש, ויש מצוה לעשות פדיון זה, ואין כאן חיוב ממון להכהן. ב', שאינו בגדר פדיון אלא הרי הוא בגדר חיוב ממון של ה' סלעים להכהן. ג', גם זה וגם זה, דהיינו שיש חיוב ממון להכהן לעשות פדיון זה. ד', שתחילת הדין היא חיוב

לעשות פדיון ורק אחרי שנשלמו התנאים של החיוב פדיון שוב חל כתולדה מזה גם חיוב ממון להכהן (צד זה אינו מוזכר בתוך הספרים), ה', שאין כאן פדיון וגם אינו בגדר חיוב ממון להכהן אלא נאמר בזה רק מצות נתינה להכהן (גם צד זה אינו מוזכר בתוך הספרים), ו', שחוץ מהמצוה של נתינה להכהן יש גם חיוב ממון להכהן (גם צד זה אינו מוזכר בתוך הספרים), ז', שתחילת הדין היא מצות נתינה להכהן וכתולדה מזה יש גם חיוב ממון להכהן.
צ"א, צ"ד סק"א, קכ"ח ובהערה שם, קצ"א*.

עוד בענין הצד האחרון הנ"ל שאפילו אם יש בזה חיוב ממון, אבל החיוב ממון הוא תוצאה מהמצוה כלפי שמיא, והיכא שאין מצוה כלפי שמיא אין חיוב ממון.

צ"א (קטע "והנה הקו"ש" ולהלן שם), קצ"א*.

בענין מה שבספק חיוב של פדיון הבן אמרינן שהמוציא מחבירו עליו הראי'.
צ"א (קטע "ולפ"ז"), קצ"א*.

בענין הא דגובין פדיון הבן מלקוחות.
צ"א (קטע "ברם לכאורה" וקטע "ועכ"פ").

בענין המחלוקת בין רב ושמואל בפודה את בנו תוך ל' על דעת שיחול הפדיון לאחר ל'.

ע"ד בהערה הרביעית.

בענין פדיון הבן בעל כרחו של הכהן.
קכ"ח.

בענין אם הכהנים יכולים למחול על החמש סלעים של פדיון הבן.
קכ"ח.

בענין פדיון הבן ע"י שליח.
צ"א (קטע "ברם יש לעיין"), ק"ג (קטע "וע"ע ביו"ד").

בענין אם אדם אחר יכול לתת את הכסף להכהן "מדין עבד כנעני" כמו בקידושין.
ק"ג (קטע "וע"ע ביו"ד").

דברי הגר"א שאדם אחר יכול לפדות את הבן גם שלא מדעת האב כי "אינו אלא חוב בעלמא".

צ"א (קטע "ברם לכאורה").
בענין דברי הגמ' שאם כתב לכהן שהוא חייב ליתן לו ה' סלעים אין בנו פדוי.
קמ"ב סק"ב (קטע "והנה הרשב"א שם הביא").

בענין מתנה על מנת להחזיר בפדיון הבן.
צ"א.

בענין למה לא אסרינן פדיון הבן על דרך מתנה על מנת להחזיר משום שהכהן נראה ככהן המסייע בבית הגרנות.
חלק ההערות דף ו' הערה מ'.

שאפשר לפדות את הבן ע"י שיתן ה' סלעים לכהנת.
חלק ההערות דף ח' הערה י"ד.

פועל

הטעם למה פועל יכול לחזור בו בחצי היום.
קפ"ה.

פיקוח נפש

בענין מציל עצמו בממון חבירו.
קנ"ו (קטע "ועיין גם בקו"ש").

פלגש

הדרך שפלגשות היא סוג מסוים של קנין אישות אבל לא האישות של פרשת כי יקח איש אשה.

ז' סק"ב (קטע "ב"י" ולהלן שם סק"ג).

שיטת הרמב"ם שפלגש אסורה להדיוט, והחולקים עליו.
ז' סק"ב.

דברי הרדב"ז שהרמב"ם מתכוין לאסור פלגש להדיוט רק מדרבנן.
ז' סק"ב.

בענין אם שיטת הרא"ש היא שפלגש אסורה להדיוט מן התורה או לא.
ז' סק"ג.

ביאור לשון הרמב"ם שקרא לאמה העברי' לאחר יעוד בשם פלגש.
ז' סק"ב.

דברי הכ"מ שפלגש בגבעה, ושאר פלגשי

הדיוט המוזכרות בנ"ך, היו אמה העברי'
לאחר יעוד.

ז' סק"ב.

בענין אם פלגשי קרוביו אסורות, וכן קרובי
פלגשו.

ז' סק"ג.

קדשים - קרבנות

הדרך שבשביל להקריב קרבן לא מספיק
ב"דעת" בעלים, אלא צריכים המדריגה של
"רצון".

י"א סק"ב סק"ג.

דברי הרמב"ם שהיכא שכופין אותו להביא
קרבן צריך לומר רוצה אני (ודלא כמו
בקידושין ומכירה וחליצה, אלא כמו בגט).
י"א סק"ג (קטע אחרון).

שאם הפריש קרבן נדבה ומת, יכולים
להקריבו עליו לשמו.

חלק ההערות דף י"ג הערה כ"ג.

בענין שאם יולדת לא הפרישה עולה,
ומתה, לא רק שאי אפשר לכוף את
היורשים להביא בשבילה עולה, אלא גם
מרצון היורשים אי אפשר להקריב בשבילה
עולה.

חלק ההערות דף י"ג הערה כ"ד.

בענין אם האיסור של גיזה ועבודה בפסולי
המוקדשין שנפרדו הוא ביסודו איסור פגיעה
בקודש, משום שאכתי נשאת עליו מדה
מסוימת של קדושה, או האם האיסור קודש
פקע לגמרי, והאיסור שיש עכשיו הרי הוא
בגדר איסור אחר על מעשה גיזה ועבודה
ואינו משום פגיעה בקודש. וכן בענין אם
האיסור העצמי הזה הי' נוהג גם לפני
פדיון.

קפ"ח.

קטן וקטנה

בענין אם האב יכול לכוף את בתו קטנה
(או נערה) למלאכה, או האם אינו יכול רק
שאם היא עובדת, מעשה ידי' הרי הם
שייכים לאבי'.

חלק ההערות דף ג' הערה נ"ו.

בענין למה מעשה ידי' של בתו קטנה

(ונערה) הם שלו מן התורה, ואילו מציאתה
היא שלו רק מדרבנן.

חלק ההערות דף ד' הערה י' סק"ב.

שיטת תוס' שקטן יכול לזכות מהתורה ע"י
דעת אחרת מקנה, ודעת רש"י שהקטן זוכה
רק מדרבנן.

י' סק"א (קטע אחרון), ל"ד סק"ב
בההערה, קס"ה סק"ב (ושהרא"ש
כתב כתוס').

שיטת רש"י שיבם בן ט' ויום אחד קונה
את היבמה מהתורה, ושיטת תוס' שאינו
קונה מהתורה.

חלק ההערות דף י' הערה מ"ד.

ספיקת תוס' אם אב יכול לקבל גט לבתו
קטנה משנשאת, ודעת רש"י בזה.

קע"ה.

קידושין

בענין יד בקידושין, עי' בערך ידות - ידות
לקידושין.

בענין המקדש באיסורי הנאה או דמיהן, עי'
בערך איסורי הנאה - המקדש באיסורי
הנאה.

בענין קידושי כסף מדין עבד כנעני, עי'
בערך קנין כסף - מדין עבד כנעני.

בענין ביאה נישואין עושה, עי' בערך ביאה
- ביאה נישואין עושה.

כללי

בענין אם בקידושין הבעל פועל קנין,
והאיסורים הם בתולדה מהקנין, או האם
הבעל פועל את האיסורים, והקנין הוא
בתולדה מהאיסורים, או האם הוא פועל את
שני הדברים.

ח' סק"ב, ט', נ"ה סק"ז, ס"ה, קי"א
סק"א, קל"א (קטע "ובאמת"), חלק
ההערות דף ב' הערה ל"ח.

בענין גדר הקנין שיש לבעל באשתו ע"י
קידושין.

א', ח' סק"ג, נ"ה סק"ג, פ"א סק"ג
ובההערה השני', ק"י, קי"א סק"א
(קטע "והנה בנדרים"), קל"א.

בענין אם אשת איש נאסרת בשעת

"כל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יחיל עליו עסק עמהן".
חלק ההערות דף ו' ט"ז* - כ'.

העדים

ע"י עוד בערך דבר שבערוה.

דברי הנתיחה"מ שלהעיד שאשה נתקדשה חשיב כמו הוצאת ממון כיון שהאשה יוצאת מרשות עצמה ושייכת לבעלה.
א' (קטע "וע"ע בשו"ת")

שעדי קידושין צריכים להסתכל בפני הכלה כדי שיוכלו להעיד אח"כ שזאת היא שנתקדשה, ודברי המבי"ט והמהרי"ט בענין עדים שלא ראו פני הכלה מפני שהיו מכוסות.

קפ"ב (קטע "וע"ע בחידושי").

בענין היכא שרק אח"כ נתברר להעדים שמה שראו הי' קידושין כדת וכדין, האם חסר בכה"ג בעדי קיום כיון שלא ידעו בשעת הקידושין.

חלק ההערות דף י' הערה כ"א*
סק"ג, דף י"א הערה י"א.

דברי הרמ"א בשם הרשב"א שאם ראו איך שאמר לה התקדשי לי בחפץ זה, ואח"כ ראו את החפץ יוצא מתחת ידה, לא סגי בכך, אלא צריכים לראות את הנתינה.
ס"א סק"א (קטע "וע"ע ברמ"א").

בענין אם היכא שהעדים ראו ספק קידושין הרי זה נחשב שכתורת ודאי אין כאן עדי קידושין.

ס"א סק"ב, ס"ד סק"ב (קטע ראשון), ס"ח (קטע "א'"), קפ"ב (קטע "וע"ע באב"מ" ולהלן שם).

דברי האב"מ בביאור דברי הר"ן שרצון האשה אינו חלק מגוף מעשה הקידושין והקיחה, וממילא אין צריכים עדות על זה, והחולקים על זה.

ח' סק"א (קטע "ויש לבאר"), ס"א סק"א (קטע "ולכאורה צ"ע"), ס"ד סק"ב (קטע ראשון), ס"ז (קטע "ולכאורה צריכים"), ס"ח (קטע "א'"), ס"ט סק"ב, חלק ההערות דף י"א הערה י"א, דף י"ג הערה ג'.

הקידושין לעולם, רק שאח"כ מיתת הבעל וגירושין מפקיעין את האיסור, או האם מתחילה הרי היא נאסרת רק עד אותה שעה, כי מה שאוסר אותה הוא המצב של כל רגע ורגע שהיא עוד אשת איש.
ט"ו סק"ב סק"ג, כ"א (קטע "וי"ל"), קפ"ו.

שבקידושין נאמר דין מיוחד של מעשה קיחה חוץ ממה שצריכים קנין.

נ"ג סק"א, ס"א סק"א, ס"ד סק"ג, ס"ה (קטע "ומעתה"), ס"ט סק"א, ע"ב סק"א, קס"ו (קטע ראשון וקטע "מיהו לעיל").

דברי הר"ן בנדרים דף ל' ע"א שאין האשה מקנה את עצמה, אלא הרי היא רק מפקרת את עצמה לגבי הבעל, וכל הקיחה היא מצד הבעל, וחקירות הגרש"ש בכונתו.

ח' סק"א (קטע "ויש לבאר"), ס"א סק"א (קטע "ולכאורה"), ס"ד סק"ב (קטע ראשון), ס"ט סק"ב, ק"ב סק"ב, קי"ב (קטע "והאב"מ").

דברי הר"ן שבספק קידושין מעמידין את האשה על חזקתה, ובענין אם כוונתו היא לחזקה דמעיקרא או למוחזק או לחזקה מרא קמא.

א' (קטע "וע"ע באות נ"ה"), נ"ה סק"ג ולהלן שם.

"היום את אשתי ומחר אי את אשתי".

קי"א סק"א (קטע "והנה בנדרים").

שקידושי אשה הרי הן כקדושת הגוף ולכן לא פקעי בכדי.

קי"א סק"א (קטע "והנה בנדרים").

שהקידושין צריכים לאסור אותה על מאן דהו ובלי זה לא אמרינן שהן חלין מיהא לגבי המקדש.

ט' סק"ד.

דברי הראשונים שלא שייך שאשה תהי' נקנית בחזקה כיון שאין גופה קנוי להבעל.
נ' (קטע "ומעתה").

הקושיא איך רצו ללמוד בגמ' קניני קידושין מק"ו וצד השוה הלא אין עונשין מן הדין.

ט' סק"ד.

דברי רעק"א והבית הלוי שאין העדים צריכים לראות אפילו את רצון האיש.
קפ"ב (קטע "וע"ע בשו"ת" ולהלן (שם).

בענין אם האשה נאמנת לומר שהבינה את הלשון קידושין שהשתמש בו המקדש או האם צריכים עדים על זה.
ס"ט סק"ב, ע'.

דעת האיש והאשה והשליח

הדרך שמצד האשה לא מספיק בדעת אלא צריכים המדריגה של רצון, ושלומדים כן מהפסוק ויצאה והיתה.
י"א סק"א.

בענין תליוהו להאיש או תליוהו להאשה וקדיש.
י' סק"א, י"א סק"א.

דברי הרמב"ם שהיכא שכופין את האשה להתקדש אין צריכים שתאמר רוצה אני (כמו הדין במכירה וחליצה, ודלא כמו בגט וקרובן אשר שם צריכים שיאמר רוצה אני).
י"א סק"ג (קטע אחרון).

דברי האב"מ בכיבור דברי הר"ן שרצון האשה אינו חלק מגוף מעשה הקידושין והקחה, וממילא אין צריכים עדות על זה, והחולקים על זה.

ח' סק"א (קטע "ויש לבאר"), ס"א סק"א (קטע "ולכאורה צ"ע"), ס"ד סק"ב (קטע ראשון), ס"ז (קטע "ולכאורה צריכים"), ס"ח (קטע "א"), ס"ט סק"ב, חלק ההערות דף י"א הערה י"ג, דף י"ג הערה ג'.

דברי רעק"א והבית הלוי שאין העדים צריכים לראות אפילו את רצון האיש.
קפ"ב (קטע "וע"ע בשו"ת" ולהלן (שם).

בענין אם האשה נאמנת לומר שהבינה את הלשון קידושין או האם צריכים עדים על זה.
ס"ט סק"ב, ע'.

בענין שתיקה לאחר מתן מעות.
קל"ו (קטע "ועכ"פ").

בענין אם הטעם למה מועיל שתיקה לפני מתן מעות הוא משום שאם אינה רוצה את הקידושין לא היתה צריכה לעשות קבלה, או האם הטעם הוא משום העובדא ששתקה גם בלי שתעשה מעשה קבלה וכגון כשזרק לחצירה. וכן בענין היכא שנתן לה ומיד תכ"ד אמר הרי את וכו' ושתיקה, האם גם זה נקרא שתיקה לאחר מתן מעות.
חלק ההערות דף י"ב הערה ל"ה.

בענין היכא שנתן לה בלי לומר כנסי פקדון זה, אלא לא אמר לה כלום, ואח"כ אמר לה הרי את וכו' ושתיקה, האם גם זה מיקרי שתיקה לאחר מתן מעות.
חלק ההערות דף י"ב הערה ל"ו.

בענין היכא ששתקה לאחר מתן מעות ואח"כ אמרה ששפיר נתכוונה לקידושין האם זה מועיל או האם יש חסרון בזה שהעדים לא ראו את רצון האשה בשעת הקידושין.
חלק ההערות דף י"ג הערה ג'.

בענין אם שדיך מהני גם היכא שעשתה שתיקה לאחר מתן מעות.
חלק ההערות דף י"ג הערה ט'.

בענין נטלתו וזרקתו לים שלא בפניו.
חלק ההערות דף ח' הערה מ"ז.

בענין הא דהיכא דשדיך לא אמרינן "אין חטפי ודידי חטפי": הגדר של שדיך.
חלק ההערות דף י"ג הערה ח' וח*.

האמירה

בענין היכא שנתן לה בשתיקה ולא דיבר כלום, והוא והיא אומרים שנתכוונו לקידושין.
נ"ג סק"א (קטע "וע"ע ברמ"א").

בענין אם האמירה נחשבת חלק מהקחה או האם היא רק כדי לגלות שיש דעת.
נ"ג סק"א, ס"א סק"א, ס"ד סק"ג, ס"ה (קטע "ומעתה"), ס"ט סק"א, ע"ב סק"א, קס"ו (קטע ראשון וקטע "מיהו לעיל").

הדרך שאפילו אם האמירה נחשבת חלק מהקדחה אבל יתכן שזה רק לענין יצירת האיסורים אבל בנוגע לעשיית הקנין האמירה היא רק כדי לגלות שיש דעת. ס"ה (קטע "ומעתה").

בענין היכא שהבעל אמר הן אחרי אמירת האשה האם זה מספיק אמירה מצד הבעל. נ"ג סק"א (קטע "והמל"מ") סק"ג.

הדרך שהיכא שבשעת הנתינה הי' מוכח שהוא נותן לשם קידושין הרי הוא יכול להשלים את האמירה גם אח"כ. חלק ההערות דף ז' הערה ז'.

שיטת התוס' רי"ד שצריכים אמירה בשעת הקידושין ולא קודם. ע"ב סק"א (קטע "והנה לכאורה").

בענין היכא שאמר עיקר לשון קידושין רק שהפסיק בינה לבין הנתינה, או שדיבר מענין לענין באותו ענין. חלק ההערות דף ו' הערה י"ד.

קושיית האחרונים למה צריכים דין יד גבי קידושין, תיפוק ל' מדין הוכחה כמו מדבר עמה על עסקי קידושין. ס"ב סק"ג, ס"ד, ס"ה (קטע "ומעתה"), ע"ב סק"א.

תירוצו של הגר"ח שבקידושין, היכא שדיבר, לא שייך לומר שיועיל בתורת אומדנא, כי רצה שיועיל בתורת דיבור. ס"ד סק"ג, ס"ה (קטע "ומעתה"), ע"ב סק"א (קטע "מיהו מקושיית"), צ"ו (קטע אחרון).

תירוצו של הגר"ש שבקידושין לא סגי בסתם הוכחה אלא צריכים מדריגת אומדנא דמוכח. ס"ד סק"ב, ס"ח (קטע "א'"), ע"ב סק"א (קטע ראשון).

בענין אם מדבר עמה על עסקי קידושין מהני משום שיש מזה הוכחה (כמו שנקטנו לעיל), או האם מהני משום שהדיבור ההוא

חשיב האמירה, או האם מהני מדין ידות (כן סובר הריטב"א). ס"ד סק"ד, ס"ה (קטע "ומעתה"), ס"ח (קטע "ב'"), ע"ב סק"א.

בענין היכא שדיבר עמה על עסקי קידושין ושוב אמר לשון פסולה, האם אכתי מהני מה שדיבר עמה על עסקי קידושין. ס"ד סק"ג.

בענין אם בשביל הדין של מדבר עמה על עסקי קידושין צריכים דוקא שידבר או האם מספיק גם אם יוכיח ע"י פעולה בתגובה למה שהיא דברה בעסקי קידושין. נ"ג סק"ב.

בענין אם בשביל הדין של מדבר עמה על עסקי קידושין צריכים בדוקא שידבר עם האשה או האם מספיק אם הוא מדבר עם אחרים בפני'. ע"א (קטע ראשון).

בענין אם בשביל הדין של מדבר עמה על עסקי קידושין צריכים שיאמר לה לשון המועיל, כגון התירצי להיות אשתו, אבל לא התירצי שאהי' בעליך. ע"א (קטע "ועיין עוד במאירי"), ע"ב סק"א (קטע "והנה המאירי").

דברי האב"מ שהרא"ש סובר שלשון שאלה אינו מהווה מצב של מדבר עמה על עסקי קידושין. ק"ס (קטע "ושוב").

בענין אם בשביל הדין של מדבר עמה על עסקי קידושין צריכים שתאמר "הן". ע"א (קטע "וע"ע בכ"מ").

סברת רבי יהודה שסובר שלא מהני מדבר עמה על עסקי קידושין. ע"ב סק"א (קטע "והנה בדעת").

סברות המחלוקת בענין אם מספיק במענין לענין באותו ענין. ע"ב סק"א (קטע "והנה לכאורה").

המחלוקת ראשונים בענין מה נחשב מענין לענין באותו ענין.
ע"ב סק"א (קטע אחרון).

בענין אם "אהובתי" היא לשון קידושין. חלק ההערות דף ו' הערה א'.

בענין הלשונות, "צלעתי", ו"סגורתי". חלק ההערות דף ו' הערה ב'.

בענין הלשון "תפוסתי". חלק ההערות דף ו' הערה ג'.

בענין הלשון "לקוחתי". חלק ההערות דף ו' הערה ד'.

בענין הלשון "חרופתי". ז' סק"ד, ס"ח, חלק ההערות דף ו' הערה ג' והערות ה' - ז'.

בענין הלשון "מיועדת". ז' סק"ב (קטע "ולפ"ז").

דברי האב"מ שלא מהני הלשונות המסופקות בדף ו' ע"א אם כתבם בתוך שטר.

ס"ח (קטע "ב"), חלק ההערות דף ו' הערה י"ג.

בענין היכא שמשתמשים בלשון מסוימת בשביל קידושין ברוב העולם, האם הלשון ההיא מועלת גם בהמיעוט מקומות שאין משתמשים בה. חלק ההערות דף ו' הערה ה'.

בענין אם בקידושי כסף צריכים לומר בכסף זה כמו שאנו נוהגים באמת לומר בטבעת זו.

חלק ההערות דף ב' הערה ו'.

שינוי לשון ברש"י בין איך שהדגים את האמירה בקידושי כסף לבין איך שהדגים את האמירה בקידושי ביאה.

חלק ההערות דף ב' הערה ו'.

בענין למה בקידושי ביאה צריך לומר לי. חלק ההערות דף ב' הערה ו'.

המקדש חצי אשה, חצי איש, התפשטות

בענין אם החסרון במקדש חצי אשה הוא משום שא"א שתחול חלות אישות על חצי אשה או האם החסרון הוא בעצם מעשה הקידושין.

ק"ז, קי"ג סק"א (קטע "והנה המקנה"), קט"ו (קטע אחרון).

בענין שאילת הגמ' ב"שני חציין בפרוטה". ק"ז, קט"ו, קט"ז.

בענין "חציין בחצי פרוטה היום וחציין בחצי פרוטה למחר". חלק ההערות דף ז' הערה כ"ה.

בענין הא שבמקדש חצי שפחה וחצי בת חורין חלו הקידושין על החצי בת חורין כי לא שייר. ק"ח.

קושיית הגרש"א למה במקדש את העובר ליכא חסרון של חצי אשה. ק"ח.

הקושיא למה במקדש חצי אשה לא שייר לומר שיועיל (על כל האשה) משום שהוא בגדר מתנה על מה שכתוב בתורה ותנאו בטל. ק"ט (קטע ראשון).

ביאור דברי הגמ' בדף ז' ע"ב שקידושין "מתחלו מהאידנא ומגמר לא ניגמרו עד למחר".

חלק ההערות דף ז' הערה כ"ו.

שיטת הראב"ד שאפילו היכא שאמר האיש בפירוש שהוא מתכוין באמת לקדשה רק לחציו ולא לכולו הרי זה מהני. ק"ט (קטע "ובשם הראב"ד").

שיטת הרשב"א שחולק על הראב"ד הנ"ל, וקושיית האבני מילואים עליו שנגיד "התפשטות" כיון שאין בכה"ג החסרון של "דעת אחרת". ק"י.

הסברות לומר "התפשטות" גבי קידושין, ולמה רק כשמקדש בלשון קידושין. ס"ה, קי"א.

קושיית האבני מילואים למה עדיפא אשה לענין "התפשטות" מעוף אשר נסתפק רבא אם אומרים בו התפשטות.

קי"א סק"ב (קטע "ועיי"ש" וקטע אחרון), קי"ג סק"א בההערה השני'.

בענין אם "התפשטות" היא בהמעשה או בהחלות.

קי"א, סק"ב (קטע ראשון), קי"ב (קטע "מיהו יש ליישב"), קי"ג, קי"ד סק"ב (קטע "ועוד כתב"), קט"ז (קטע "מיהו נראה").

בענין "נפשטו קידושין בכולה" בדר' ד', ו"גמרו וקידושין" בגיטין דף מ"ג. קי"ג.

ע"י עוד בענין "התפשטות", בערך הקדש - התפשטות.

קידושי כסף - טיב הנתנה

בענין אם צריכים שהכסף קידושין ינתן לשם תשלומין (או לכל הפחות תחילת תשלומין) בשביל האשה.

ה' סק"א (קטע "עוד נראה"), ט' סק"ד, י' סק"ז (קטע "והאפיקי"), י"ד סק"א (קטע "והנה צריכים"), ל"ב, ל"ג, מ"ה סק"ג, ס', פ' סק"א בההערה, פ"ו (קטע "ועוד"), צ"ד סק"ג סק"ד), צ"ה (קטע אחרון), צ"ט (קטע "והקהלות"), ק"ה (קטע "והאבן האזל"), ק"כ סק"ב, ק"פ (קטע "והנה לכאורה י"ל"), חלק ההערות דף ט' הערה ו'.

בענין "כסף החוזר" במכירה ובקידושין. י' סק"ז, י"א, ע"ו סק"ב סק"ד, ע"ז, צ"ט (קטע "ותי"), קי"ח סק"ב, קנ"ו (קטע "מיהו אכתי").

בענין אם בקידושי כסף צריכים מעשה

נתנה להאשה או האם צריכים שהאשה תקנה את הכסף.

ט' (קטע אחרון), י', י"ז, ל"ב, מ"ה סק"ג בההערה, מ"ו סק"ב, קנ"ד (קטע "מיהו עיין בקצה"ח"), קנ"ו (קטע "ובטעם").

בענין זרק לה קידושין, קרוב לה מקודשת. י' סק"א (קטע "ובתחילה"), קנ"ד (קטע "מיהו הקצה"ח").

בענין אם מספיק בזה שנתן לה כסף קידושין בדרך גרמא (כגון שהבריה ארי מנכסי, ע"י להלן בסמוך כאן). ע"ו סק"ד.

בענין אם מבריה ארי מנכסי יכול לשמש ככסף קידושין אע"פ שהיא פטורה מלשלם. ע"ו, קנ"ו (קטע "מיהו אכתי").

בענין היכא שנתן להאשה (או להמקנה) כסף לא בדרך מתנה אלא שיהי' בגדר ממונו גבה ואומר לה שלא יתבענה, האם זה מועיל לכסף קידושין. קמ"ז.

בענין היכא שהקנה לה טבעת ע"י קנין סודר אבל הטבעת מונחת עוד אצלו. קמ"ג (קטע "וע"ע בבית שמואל").

דברי השיטה שלא נודעה למי שקבלה שמספיק בה כדי להיות שומר מספיק לקנין כסף, כגון שאמרה תנם על גבי סלע שאינה שלה (היכא שאינה עומדת שם דאינה קונה בקנין חצר), ובכל זאת הרי היא מקודשת כיון שמספיק בקבלה כגון זו לקבוע עלי' דין שומר. קנ"ה בההערה השני'.

בענין היכא שהמקדש נתן לה דבר שהי' חייב לתת לה רק מדרבנן האם היא מקודשת כיון שמן התורה לא הי' חייב לתת לה.

חלק ההערות דף ח' הערה נ"ד.

בענין "כנסי סלע זו שאני חייב ליכי וחזר

ואמר לה התקדשי לי בו", דאמרינן שבשתקה יכולה לומר אין שקלי ודידי שקלי, מה יהי היכא שאמר לה בפירוש בשעת נתינה שאינו רוצה לשלם בזה את החוב, וכך היכא שנתן לה בלא לומר כלום, וחזר ואמר לה התקדשי לי בה. חלק ההערות דף י"ג הערה י"א.

קידושי כסף - טיב גוף הכסף

הטעמים לומר ששואה כסף הוא ככסף מצד הסברא לחוד, או לא. ה' סק"א.

דברי הר"ן שהאשה מתקדשת ע"י השויות ולא ע"י הטיבוע של המטבע. קס"ב (קטע "מיהו הר"ן"), קס"ז (קטע "מיהו עיין").

דברי האב"מ שבקידושין צריכים כסף שהוא בעין. ע"ד (קטע "ועיין באב"מ"), ע"ד*, ע"ו סק"ג (קטע "מיהו עיין").

בענין שצריכים שיהי' כסף שיש בו הנאה. ע"ד (קטע "ועיין באב"מ") ובהערה הראשונה [דברי האב"מ וגדרו של הברכ"ש], צ"ב, ק' סק"ד, קנ"ג בהערה.

בענין יסודו של רבי שמואל רוזובסקי שיכולים לקדש בהנאה כזו שאין עלי' דין ממון אם היתה נותנת פרוטה כדי לקבלה. צ"ט (קטע "ותי"), ק' סק"ד, קנ"ו (קטע "מיהו אכתי").

המחלוקת בין רש"י ותוס' בדף ג' בענין אם הטעם למה אינה נקנית בפחות משו"פ הרי זה משום שגנאי הוא לה או האם זה משום חסרון בגוף הכסף. י"ג, י"ד, קט"ו (קטע "ועל כל פנים").

בענין אם צריכים בקנין כסף שוה פרוטה רק כדי שהקונה יוכל להקנות את הכסף והמקנה יוכל לקנותו כי א"א לקנות דבר

שאינו שו"פ, או האם נאמרה הלכה עצמית בקנין כסף שצריכים פרוטה. קי"ח סק"ד.

הדרך שלפי הצד השני הנ"ל יש בפחות משו"פ שני חסרונות, א', שאינו חפצא של ממון ושויות, ב', שנאמר שיעור של פרוטה.

ק"פ (קטע "וראיתי"), חלק הערות דף ז' הערה ה'.

בענין כסף קידושין לשמה. קס"ב, קס"ז.

בענין אם מקישים הוי' דכסף ליציאה. קמ"ג (קטע "והנה הרמב"ן לא ביאר"), קס"ב, קס"ז.

בענין מקישים הויות להדרי. קס"ב, קס"ז, קע"א.

המחלוקת ראשונים בענין אם אפשר לעשות קידושי כסף עם מחובר. י' סק"א (קטע "ברם לכאורה"), קס"ב, קס"ז.

(כהן) המקדש בחלקו אינה מקודשת: קושיית תוס' למה אינה מקודשת מדין הנאה שהרי סוף סוף נתן לה הנאה. י* (קטע "וע"ע בתוס").

בענין המקדש (או קונה) בדבר ששו"פ להאשה אבל לא להמקדש, או שאסור בהנאה על המקדש אבל לא על האשה, וכן היכא שנתייקר ונהי' שו"פ לאחר שעזב את ידו של המקדש אבל עוד לא הגיע להאשה, האם אזלינן בתר הנותן או בתר המקבל. י' סק"ז, קי"ח סק"ג, קכ"ו סק"א, ק"פ (קטע "והנה הר"ן").

בענין אשה שגזלה ואמר הנגזל הרי את מקודשת בו. קפ"ד (קטע "והנה כהדברים").

קידושי כסף - מקדש במלוה

בענין המקדש במלוה אינה מקודשת. ע"ד - פ"א*, קמ"ג (דברי הרמב"ן בדף ח').

בענין איך "מלוה להוצאה ניתנה" גורם שאי אפשר להשתמש במלוה ככסף קידושין או כסף קנין.
ע"ד*.

דברי הרמב"ן במלחמות שמקדש במלוה אינה מקודשת כי הוי דבר שאינו ברשותו ודבר שלא בא לעולם.
ע"ה.

דברי האב"מ בביאור דברי הרמב"ן הנ"ל שמקדש במלוה אינה מקודשת משום שאין כאן כסף של הנותן ונאמר דין בקידושין שצריכים כסף של הנותן.
ע"ה (קטע "מיהו עי").

בענין המקדש במחילת מלוה, ובענין אם היכא שאדם מוחל חוב, גוף הפטור יכול להחשב בעצמותו דבר של שוויות לענין שיחשב כסף קידושין.
ע"ו סק"א סק"ב, ע"ז.

בענין אם הכסף קידושין בארווח לה זימנא (וכן באדם חשוב) הוא הפרוטה שחסכה מלשלם לאדם אחר לפייס את המלוה (או את האדם חשוב), או האם הכסף קידושין הוא עצם ההנאה.
חלק ההערות דף ו' הערה ל"ד, דף ז' הערה י'.

בענין מה שמקדש במלוה דאחרים מקודשת.
ע"ד (קטע "גי").

בענין היכא שקידשה עם משכון דאחרים ואח"כ שילמו האחרים את החוב, והרי היא צריכה להחזיר את המשכון, האם היא נשארת מקודשת.
קמ"ט סק"ג.

משמעות דברי רש"י שיכול לקדשה במשכון דאחרים רק אם הוא גם נותן לה את החוב.
חלק ההערות דף ח' הערה כ"ח.

קידושי כסף - מתנה ע"מ להחזיר

דברי הר"ן שאע"פ שמתנה על מנת להחזיר לא מהני בקידושין אבל אם הוא מקדשה

בהנאת השימוש של מתנה על מנת להחזיר הרי היא שפיר מקודשת.
צ"ב.

בענין היכא שנתנה האשה להאיש מתנה על מנת להחזיר לאחר ל' יום וקידש אותה בו בתוך הל' יום.
צ"ג.

בענין היכא שאמר הרי את מקודשת לי בדינר זה על מנת שתחזירהו לי (דהיינו שהקידושין הם על תנאי שיחזיר), ובענין היכא שאמר לה הילך מנה על מנת שתחזירהו לי ותהיי מקודשת לי בזה (דהיינו שנתנית הדינר היא על תנאי שיחזיר).
צ"ז.

דברי הרמב"ם שמתנה על מנת להחזיר לא מהני בקידושין מהתורה משום שאינו כסף של הנאה, ודלא כתוס' שסוברים שמהתורה שפיר מהני רק שלא מהני מדרבנן.
ע"ד ובהערה הראשונה, צ"ב.

קידושי כסף - חליפין

בענין הא דאין אשה נקנית בחליפין, ושיטות הראשונים בזה.
י"ג, י"ד.

שיטת הרמב"ם בלמה אין אשה נקנית בחליפין.
צ"ב.

קידושי כסף - מדין ערב

גדרי מדין ערב.
י* (קטע "ומהגר"י"), צ"ח - ק"א, קכ"ו סק"ג, קנ"ב, קנ"ג (קטע "ולכאורה" וקטע "מיהו עיין"), קנ"ה בהערה השני', קנ"ז, קנ"ט, קס"ה סק"א.

בענין מה שצדדו תוס' לומר שב"מדין ערב" צריכים שהאשה תדבר עם המקדש, ושלכן "צאי וקבלי קידושין" אינו מועיל מדין ערב.
קס"ה סק"א.

קידושי כסף - שמא שוה פרוטה במדי.

ע"י בערך קנין כסף - שוה פרוטה.

קידושי כסף - נתנה היא

ה"טעמא דקרא" למה נתנה היא לא מהני. חלק ההערות דף ב' הערה מ"ה.

בענין נתנה היא לאדם חשוב. נ"ז - נ"ט, צ"ט (קטע "ותי"), ק"ד סק"א.

בענין אם הכסף קידושין באדם חשוב (או בארוות לה זימנא) הוא הפרוטה שחסכה מלשלם לאדם אחר לפייס את האדם חשוב (או את המלוה), או האם הכסף קידושין הוא עצם ההנאה. חלק ההערות דף ו' הערה ל"ד, דף ז' הערה י'.

בענין היכא שנתנה היא ואמרה היא באדם חשוב אבל דיבר עמה קודם בעסקי קידושי. נ"ז סק"ג.

המחלוקת ראשונים בענין אם באדם חשוב הרי הוא צריך לומר בפירוש הרי את מקודשת בהנאת קבלתי. נ"ח.

בענין אם הנאת קבלת אדם שאינו חשוב שוה לכה"פ פחות משוה פרוטה. ק"ו סק"א.

הדרך שגם הנאת קבלת אדם שאינו חשוב שוה פרוטה, רק שלא מהני מפני שהנותן הוציא כסף על זה, ונקרא שקנתה את ההנאה ולא קיבלתה בחנם, והטעם למה באדם חשוב הרי זה שפיר מהני. ק"ד סק"א, ק"ו סק"ג.

קידושי כסף - שומא

בענין חמשין ושויין חמשין. חלק ההערות דף י"א הערה י"א.

בענין היכא שאמר לה חמשין והיו שוים קצת פחות מזה, כשיעור פחות מכדי שתות. קכ"ב.

המחלוקת בין הרמב"ן והר"ן בענין אם שייך מדין ערב בקידושי שטר (דהיינו כשאמרה תן את השטר לפלוני ואתקדש אני לך).

קס"ה סק"א (קטע "ובביאור" ולהלן שם).

דברי הרא"ש והטור שכשמקדש מדין ערב המקדש צריך לומר הרי את מקודשת בהמעות שנתתי על פיך. צ"ח סק"ב (קטע "וע"ע").

בענין היכא שקידשה מדין ערב ונמצאו הפדים פסולים והקידושין בטלים האם היא חייבת לשלם להמקדש עבור המעות שהוציא.

צ"ח סק"ד, צ"ט (קטע אחרון), ק' סק"ג.

בענין היכא שאמרה תן או תלוה פרוטה לפלוני ואתקדש אני לך. צ"ח סק"ה, צ"ט (קטע "ולפי הדרך הזאת י"ל"), ק' סק"ג.

בענין היכא שאמרה הרווח זמן לפלוני ואתקדש אני לך. צ"ח סק"ג, צ"ט (קטע "ולפי הדרך הזאת שערב"), ק' סק"ג.

בענין היכא שאמרה זרוק מנה לים ואתקדש אני לך.

צ"ח סק"ג בההערה ובסק"ו, צ"ט (קטע "ולפי הדרך הזאת הדין"), ק' סק"ג, קכ"ו סק"ב (קטע אחרון), קנ"ז.

דעת הרמב"ם במדין ערב. ק'.

דברי האב"מ על היכא שב' נשים אמרו לאיש אחד תן פרוטה אחת לפלוני ונתקדש אנחנו לך.

י"א (קטע "ומהגר"י"), קי"ח סק"ה (קטע "ועיין גם" ולהלן שם).

קידושי כסף - מדין עבד כנעני.

ע"י בערך קנין כסף - מדין עבד כנעני.

הדרך שאם אמר לה הרי את מקודשת בשיראין אלו על מנת שהם שוים חמשין אפילו רב יוסף מודה דהוי קידושין, ואע"פ שרב יוסף סובר שבחמשין ושנים חמשין אינה מקודשת כי בשעת הקידושין לא סמכה דעתה אבל לשון תנאי שפיר מועיל, כי הרי בכל תנאי אין סמיכות דעת שיתקיים התנאי ובכל זאת נאמר בפר' תנאי ששפיר מהני.
קב"ג.

שחמשין ולא שוו חמשין לא מהני אפילו אם ישלים לה ממקום אחר.
קל"ו (קטע "ועיין בר"ן").

קידושי כסף - לדידי שוה לי

בענין "לדידי שוה לי".
קכ"ט, קע"ט - קפ"א.

ע"י יותר פרטים בענין לדידי שוה לי, בערך קנין כסף - שוה פרוטה.

קידושי כסף - דינים שונים

ע"י עוד בערך קנין כסף.

בענין "כל ביומי' מונה והולך הוא".
חלק ההערות דף ז' הערה כ"ד.

בענין היכא שאמר לה "מנה זו" ולא הי' מונה והולך, אלא מנה לה דינר והפסיק, האם היא מקודשת מיד ע"מ שישלים.
חלק ההערות דף ח' הערה כ'.

הפסק של הרי"ף בכלב רץ אחרי'.
נ"ה סק"ז.

קידושי שטר

ע"י עוד בערך שטרות.

בענין מנלן שבשטר קידושין צריכים נתן הוא, דהיינו שהמקדש יכתוב ויתן את השטר.
ל"ו, חלק ההערות דף ה' הערה נ'.

בענין אם בקידושי שטר צריכים גם אמר הוא.

נ"ג סק"א (קטע אחרון) סק"ג
סק"ד, ס"ו, חלק ההערות דף ב'
הערה ה', דף ה' הערה ס"א.

בענין כתיבת שטר קידושין על מחובר.

קס"ב (קטע "מיהו הר"ן), קס"ז*.
בענין כתיבת שטר קידושין על איסורי הנאה.

י' סק"ו, ל"ה (קטע "והנה כבר הבאנו"), מ"ה סק"ג, קס"ז*.

בענין כתיבת שטר קידושין לשמה.

קס"ב, קס"ז, קס"ז*.

בענין כתיבת שטר קידושין מדעתה: בענין אם הכוונה היא שצריכים לכתוב בשליחותה, ובענין למה לומר ששטר קידושין שונה מכל השטרות שצריכים שיהיו מדעת המתחייב, וכן דברי הגר"ח בענין זה.
קס"ח.

בענין אם בקידושי שטר צריכים מעשה נתינה או האם צריכים שהאשה תקנה את השטר.

י' סק"א (קטע "ובתחילה"), י"ז, מ"ה סק"ב סק"ג בההערה, מ"ו סק"א.

בענין "צאי בו (בשטר שחרור) והתקדשי בו".
י' סק"ח.

דעות הראשונים בענין איך מהני קבלת שטר קידושין ע"י הבת בזמן שהיא קטנה.
קס"ה.

בענין אם אשה מקודשת אם המקדש כותב לה שטר התחייבות על סכום מסוים.
קמ"ב, קמ"ד.

קידושי ביאה

הסברא שאשה נקנית בביאה משום שהיא מעשה אישות.
קע"ד סק"א ולהלן שם.

בענין מנלן שבקידושי ביאה צריכים אמר הוא.
ל"ו בההערה.

שינוי לשון ברש"י בין איך שהדגים את האמירה בקידושי כסף לבין איך שהדגים בקידושי ביאה.
חלק ההערות דף ב' הערה ו'.

בענין למה בקידושי ביאה צריך הבעל לומר "לי".
חלק ההערות דף ב' הערה ו'.

בענין אם אשה מתקדשת ע"י ביאה שלא כדרכה.
קס"ט (קטע אחרון).

בענין אם כדי לעשות אישות בן נח מהני ביאה שלא כדרכה.
קס"ט (קטע אחרון).

ביאור דברי הירושלמי שהאב יכול לקחת כסף בשביל לקדש את בתו בביאה.
חלק ההערות דף ג' הערה מ"ז והערה מ"ח.

כ. קידושי האב את בתו

בענין מנלן שהאב יכול לקדש את בתו נערה.
חלק ההערות דף ג' הערה ע"א והערה ע"ז.

בענין מנלן שהאב יכול לקדש את בתו קטנה, דאע"פ שהיא ברשותו אבל אולי קטנה אינה יכולה להיות אשת איש.
חלק ההערות דף ג' הערה ע"ז.

בענין אם מה שאב מקדש את בתו הרי זה משום שהתורה עשתה אותו השליח של הבת, או האם הוא עצמו נחשב הבעלים על הקידושין.
י"ח סק"ב סק"ג, קי"ח סק"ו, קס"ה סק"ב (קטע "מיהו נראה"), קס"ו (קטע "ועכ"פ").

בענין "אומר אדם לבתו קטנה צאי וקבלי קידושין".
י' סק"א (קטע אחרון), קס"ה סק"א, קס"ו (קטע ראשון).

בענין מה שהאב זכאי בקידושי בתו גם בשטר וביאה.
קס"ב (קטע "מיהו הר"ן"), קס"ז (קטע "ועיין בקו"ש").

שליחות וזכי

בענין כתיבת שטר קידושין מדעתה: בענין אם הכוונה היא שצריכים לכתוב בשליחותה, ובענין למה לומר ששטר קידושין שונה מכל השטרות שצריכים שיהיו מדעת המתחייב, וכן דברי הגר"ח בענין זה.
קס"ח.

בענין אם מה שאב מקדש את בתו הרי זה משום שהתורה עשתה אותו השליח של הבת, או האם הוא עצמו נחשב הבעלים על הקידושין.
י"ח סק"ב סק"ג, קי"ח סק"ו, קס"ה סק"ב (קטע "מיהו נראה"), קס"ו (קטע "ועכ"פ").

קידושי עבירה

הטעמים למה אין קידושין תופסין באשת איש.
א' (קטע "מיהו י"ל"), ח' סק"ב, קל"א (קטע "מיהו הפ"י").

שיטת תוס' דהיכא שנעשית ערוה לאחר שנתקדשה אין הקידושין נפקעין (ודלא כדעת רש"י).
ט"ו סק"ג.

קיום מצות

שהיכא שקיבל סוכה במתנה על מנת להחזיר, ולא החזיר, לא יצא משום שאיגלאי שלא היתה בגדר "לך", אבל אין כאן משום מצוה הבאה בעבירה משום שאין צריכים את העבירה בשביל המצוה. ועוד, דאע"פ שאיגלאי שלא היתה בגדר "שלך", והוי גם חפצא של גזל למפרע, אבל אינו עובר על לא תגזול למפרע.
פ"ה (קטע "מיהו לכאורה"), פ"ז (קטע "ובסוכה").

קנין

כללי

דברי תוס' בכורות דף י"ח (וכתובות דף י"ב) שכל הפעולה של מעשה קנין היא כי עי"ז יש לו גמירת דעת להקנות, ומש"ה היכא שברור לנו שיש לו גמירת דעת גם בלא קנין, וכגון במתנה מועטת, אין צריכים מעשה קנין.
קנ"ד (קטע ראשון).

הדרך שגוף המעשה קנין פועל (על ידו או על ידי התורה, וכהצדדים הנ"ל לעיל בסמוך) רק לסלק את המקנה, אבל מה שפועל שהקונה קונה אין זה גוף המעשה קנין אלא רצונו לחוד (ורק הרצון שלו מועיל כיון שהוא זה שסילק את המקנה).
קנ"ח סק"א (קטע "וי"ל").

בענין אם מועיל במקח וממכר אם הקונה יגיד למסור להשומר שלו כמו שמועיל לקניני גניבה בב"ק דף ע"ט.
קנ"ג (קטע "ועיין בשיטה").

שאפילו כשאין צריכים לשון, אבל לשון שאינה מתוקנת מקלקלת.
חלק ההערות דף ב' הערה ל"ט.

ביאור דברי תוס' בדף ב' שהאומר טלית זה מקודש לי אינו מועיל.
חלק ההערות דף ב' הערה ל"ט.

הסברא שסמיכות דעת מספק, בתורת ודאי לא מהני, כי בתורת ודאי אין זה נחשב סמיכות דעת.
קב"ג.

דברי הברכת שמואל שנוקט שהיכא שרצה קנין מסוים שאינו מועיל, אבל הרי זה יכול להועיל מצד קנין אחר, אינו קונה כי הוא רצה את הקנין הראשון שאינו מועיל.
ס"ד סק"ג.

עוד בענין הנ"ל.
חלק ההערות דף י' הערה כ"א*
סק"א.

בענין אם אפשר לקנות דבר שהוא פחות משה פרוטה.
י' סק"ו בההערה, קנ"ח סק"ד
ובההערה שם, קס"ד.

דברי הקצה"ח שאומרים "באין כאחד" וששני הדברים חלים, רק בגט ושטר שחרור אשר מספיק שם במעשה נתינה ואין צריכים שיקנו את השטר, אבל לא היכא שצריכים קנין.
קנ"ד (קטע "מיהו עיין בקצה"ח בסי' ר"ו ולהלן שם").

דברי הר"ן בנדרים דף כ"ט שקנין הגוף לזמן הרי זה נשאר קנין פירות לזמן.
פ"ד (קטע "ונראה").

מתנה על מנת להחזיר

בענין המקדש אשה במתנה על מנת להחזיר, עי' בערך קידושין - קידושי כסף - מתנה על מנת להחזיר.

בענין פדיון הבן ע"י מתנה על מנת להחזיר, עי' בערך פדיון הבן.

בענין אם מתנה על מנת להחזיר הוי מתנה לעולם בתנאי שיחזיר, או האם היא מתנה לזמן.

פ"ד, פ"ו, פ"ח, צ', צ"ד סק"ד.

בענין מה שבמתנה על מנת להחזיר הרי הוא צריך להחזירו בעצמו ולא מספיק בזה שאדם אחר יחזירנו (אם לא ע"י דין שליחות).
צ'.

שיטת רבינו אביגדור שבמתנה על מנת להחזיר הרי הוא יכול להחזיר גם דמים.
פ"ד (קטע "ורבינו אביגדור"), פ"ה (קטע "מיהו אכתי") (שיטת התה"ד דהיינו רק כשהתפץ עצמו אינו בעין).

בענין היכא שלא החזיר: מתי נחשב "אינו שלו" למפרע, ומתי נחשב גם "גזול" למפרע, ונפ"מ לדינא בין שני הצדדים.
פ"ז.

דברי השפ"א שהיכא שקיבל סוכה במתנה על מנת להחזיר, ולא החזיר, לא יצא משום שאיגלאי שלא היתה בגדר "לך", אבל אין כאן משום מצוה הבאה בעבירה משום שאין צריכים את העבירה בשביל המצוה. ועוד, דאע"פ שאיגלאי שלא היתה בגדר "שלך", והוי גם חפצא של גזל למפרע, אבל אינו עובר על לא תגזול למפרע. פ"ה (קטע "מיהו לכאורה"), פ"ז (קטע "ובסוכה").

דברי הר"ן בשם רבינו שמואל שאם קיבל בהמה מתנה על מנת להחזיר לשלשים יום, ומתה הבהמה בתוך ה' יום, אי אפשר לחייבו לשלם לא משום שואל ולא משום שומר שכר.

פ"ה (קטע "ומדבריי"), פ"ז (קטע אחרון).

בענין מה שהרמב"ם לא הביא שמתנה על מנת להחזיר יכולה לשמש ככסף קנין לענין קנין כסף אלא הביא רק שיכולה לשמש כסודר לענין קנין חליפין. פ"ו (קטע "שו"ר").

דברי הריטב"א בקידושין שאם קיבל מתנה על מנת להחזיר ושיעבדו לבעל חובו הרי הוא יכול להחזירו להנותן, ויכול הבעל חוב לגבותו מהנותן, ומיקרי שהמקבל יצא ידי חובתו להנותן, ודברי הנ"י בב"ב בשם הריטב"א שאינו יכול לשעבדו לבעל חובו. פ"ח.

דברי הנ"י בשם הריטב"א שאם קיבל מתנה על מנת להחזיר, ולא אמר הנותן ע"מ שתחזירנה לי אלא אמר רק על מנת שתחזירנה, הרי המקבל יכול למוכרו ושוב להחזירו אע"פ שהוא שייך באמת להקונה, ויצא בזה ידי חובתו להנותן. פ"ח.

דברי המקנה שכדי לקיים את התנאי של להחזיר מספיק בזה שמחזיר לו במתנה על מנת להחזיר. פ"ג.

בענין ההיתר לתת מתנה על מנת להחזיר בשבת ויו"ט, וכן ההיתר לתת מתנה גמורה בשבת ויו"ט לצורך מצוה, וכן ההיתר להחזיר בשבת ויו"ט מתנה שקיבל על מנת להחזיר. פ"ה.

קנין חזקה

בענין אם לגוי יש קנין חזקה. חלק ההערות דף ב' הערה ל"ה.

דברי הראשונים שלא שייך שאשה תהי' נקנית לבעלה בחזקה כיון שאין גופה קנוי להבעל. ג' (קטע "ומעתה").

שיטת הרמב"ם ששטיחת פירות או אכילת פירות מועילה לקנין חזקה. קנ"ד (קטע "מיהו עיין בהגהות").

קנין חליפין

גדר קנין סודר, וגדר חליפי שוה בשוה. י"ג, י"ד, ק"ה (קטע "והאבן האזל").

שיטת ר"ת בסודר וחליפי שוה בשוה. י"ג, י"ד, חלק ההערות דף ח' הערה ד'.

בענין אם שייך חליפי שוה בשוה כשאינו שוה פרוטה. י"ד.

בענין אם חליפי שוה בשוה מועיל מטעם קנין כסף. י"ד.

בענין אם יש ראי' שחליפין אינו מטעם כסף ממה שפירות לא עבדי חליפין, וכן ממה שמטבע אינו נעשה חליפין. חלק ההערות דף ג' כ"ח.

שיטת ר"ת שהביא הריטב"א שבקנין חליפין צריכים לשום את שויות הסודר. י"ד סק"ג.

ביאורי הראשונים בהמחלוקת שבין רב ולוי
אם חליפין הוא בכליו של קונה או בכליו
של מקנה.
ק"ו סק"א.

בענין אם צריכים שיזכה בהכלי או האם
צריכים מעשה נתינה.
י' סק"ו בההערה.

שהיכא שהחליפין אסור בהנאה אינו מועיל.
חלק ההערות דף ג' כ"ה.

הסברא שנתנית הנאה אינה מועילה
לחליפין כי בחליפין צריכים כלי, והנאה
אינה בגדר כלי.
ק' סק"ד, ק"ו סק"ב.

שיטת הר"ח דלא כהנ"ל אלא רק פירות
נתמעטו מלהיות סודר בגלל שהם
מתרקבים, או משום שאין משתמשים בהם
ואינם ראויים למלאכה, אבל לא שאר
דברים שאינם כלי.
ק"ו סק"ב.

שיטת הר"ח שהנאת אדם חשוב (דהיינו
ההנאה שאדם מקבל ממה שאדם חשוב
הסכים לקבל ממנו מתנה) מועילה לקנות
בקנין חליפין.
ק"ו סק"א.

בענין מה שעבד כנעני נקנה בחליפין, וכן
בענין המחלוקת ראשונים אם הוא קונה את
עצמו בחליפין.
קל"א ובההערה שם.

בענין אם עבד עברי נקנה וקונה את עצמו
בחליפין.
קכ"ז, קל"א.

שיטת הרמב"ם בלמה אין אשה נקנית
בחליפין.
צ"ב.

בענין מה שהרמב"ם לא הביא שמתנה על
מנת להחזיר יכולה לשמש ככסף קנין לענין
קנין כסף אלא הביא רק שיכולה לשמש
כסודר לענין קנין חליפין.
פ"ו (קטע "שו"ר").

בענין מה שהרמב"ם הביא "מדין עבד

כנעני" גבי מקח וממכר רק על קנין סודר
ולא על קנין כסף.
ק"ה (קטע "מיהו עיין בדרישה").

בענין אם לגוי יש קנין חליפין.
חלק ההערות דף ג' הערה ל' -
ל"ב והערה ל"ה.

קנין חצר

בענין "חצר השותפין אין קונין זה מזה",
ע"י בערך שותפות.

דברי המ"מ שלא סגי בעומד בצדה אלא
צריכים עומד בתוכה.
קנ"ה (קטע "והנה לכאורה").

קנין כסף

עיין עוד בערך כסף.

ע"י עוד בערך קידושין - קידושי כסף.

כללי

שיטת שיטת הר"ף והרמב"ם שכסף האמור
בתורה הוא כסף מתכת, ושיטת הריטב"א
שהוא שוויות, ושיטת הש"ך שהוא
מטבעות של המלכות.

ה' סק"א, ו', קע"ו, קע"ז (קטע
"מיהו באמת"), חלק ההערות דף
ג' הערה כ', דף ז' הערה ל"ח, דף
י"ב הערה ו'.

בענין אם לקנין כסף צריכים שהכסף ינתן
בתורת תשלומין בשביל החפץ הנקנה (או
תחילת תשלומין), או האם הוא בגדר
מעשה בעלמא של עשיית קנין.

ה' סק"א (קטע "עוד נראה"), ט'
סק"ד, י' סק"ז (קטע "והאפיקי"),
י"ד סק"א (קטע "והנה צריכים"),
ל"ב, ל"ג, מ"ה סק"ג, ס', פ'
סק"א בההערה, פ"ו (קטע
"ועוד"), (צ"ד סק"ג סק"ד), צ"ה
(קטע אחרון), (צ"ט קטע
"וקהלות"), ק"ה (קטע "והאבן
האזל"), ק"כ סק"ב, ק"פ (קטע
"והנה לכאורה י"ל"), חלק ההערות
דף ט' הערה ו'.

להסוברים שצריכים שהכסף ינתן בתורת תשלומין בשביל החפץ הנקנה מה הוא החילוק בין קנין כסף לחליפי שוה בשוה. י"ד סק"א (קטע "והנה צריכים").

בענין "כסף החוזר" במכירה ובקידושין. י' סק"ז, י"א, ע"ו סק"ב סק"ד, ע"ז, צ"ט (קטע "ותי"), קי"ח סק"ב, קנ"ו (קטע "מיהו אכתי").

בענין "כסף החוזר" בקנין כסף של עכו"ם. י"א (קטע "ולכאורה י"ל").

בענין אם בקנין כסף צריכים מעשה נתינה להמוכר או האם צריכים שהמוכר יקנה את הכסף.

ט' (קטע אחרון), י', י"ז, ל"ב, מ"ה סק"ג בהערה, מ"ו סק"ב, קנ"ד (קטע "מיהו עיין בקצה"ח"), קנ"ו (קטע "ובטעם").

בענין אם מספיק בזה שנתן להמוכר כסף בדרך גרמא (כגון שהבריח ארי מנכסיו, ע"י להלן בסמוך כאן). ע"ו סק"ד.

בענין אם מבריח ארי מנכסי המוכר יכול לשמש ככסף קידושין אע"פ שהמוכר פטור מלשלם. ע"ו, קנ"ו (קטע "מיהו אכתי").

בענין היכא שנתן להמוכר כסף לא בדרך מתנה אלא שיהי' בגדר ממונו גבי' ואומר לו שלא יתבענו, האם זה מועיל. קמ"ז.

בענין היכא שהקנה להמוכר חפץ ע"י קנין סודר אבל החפץ מונח עוד אצלו. קמ"ג (קטע "וע"ע בבית שמואל").

דברי השיטה שלא נודעה למי שקבלה שמספיק בה כדי להיות שומר מספיק לקנין כסף, כגון שאמר המוכר תנם על גבי סלע שאינו שלו (היכא שאינו עומד שם דאינו קונה בקנין חצר), ובכל זאת הרי זה מועיל

כיון שמספיק בקבלה כגון זו לקבוע דין שומר. קנ"ה בהערה השני'.

הטעמים לומר ששוה כסף הוא ככסף מצד הסברא לחוד, או לא. ה' סק"א.

בענין מה שהרמב"ם לא הביא שמתנה על מנת להחזיר יכולה לשמש ככסף קנין לענין קנין כסף אלא הביא רק שיכולה לשמש כסודר לענין קנין חליפין. פ"ו (קטע "שו"ר").

בענין אם מספיק במה שהוא מתחייב להמקנה כסף. קמ"ב, קמ"ד.

בענין היכא שנתן להמקנה כסף, לא בדרך מתנה, אלא שיהי' בגדר ממונו גבי', ואומר לו שלא יתבענו, האם זה מועיל לכסף קנין. קמ"ז.

שוה פרוטה

בענין אם צריכים בקנין כסף שוה פרוטה רק כדי שהקונה יוכל להקנות את הכסף והמקנה יוכל לקנותו וא"א לקנות דבר שאינו שו"פ, או האם נאמרה הלכה עצמית בקנין כסף שצריכים פרוטה. קי"ח סק"ד.

שלפי הצד השני הנ"ל י"ל שקיימים בפחות משוה פרוטה שני חסרונות, א', שאינו חפצא של ממון ושוויות, ב', שנאמר שיעור של פרוטה. ק"פ (קטע "וראיתי"), חלק ההערות דף ז' הערה ה'.

בענין אם "חיישין" שמא שוה פרוטה במדי" רק בשו"כ שהוא פחות משו"פ או האם גם בכסף שהוא פחות מפרוטה. ו' סק"א בהערה השני'.

בענין אם חיישין גם בדברים שמצויים בכל מקום. י"א* (קטע "שמעתי"), קע"ט - קפ"ב, חלק ההערות דף י"ב הערה ט"ו.

מדין עבד כנעני

הדרך שבמדין עבד כנעני (הילך מנה והתקדשי לפלוני) הרי זה נחשב שגוף הכסף שייך להבעל או הקונה.
 ק"ב סק"א (קטע "מיהו הברכ"ש").

הדרך שבמדין עבד כנעני הרי זה נחשב שהאשה או המוכר קיבלו הנאה מהבעל או הקונה.

ק"ב סק"א (קטע "מיהו הברכ"ש").

הסוכרים שיסוד הדין של דין עבד כנעני הוא שלא איכפת לן מי הוא הנותן.
 ק"ב סק"ב, ק"ה (קטע "מיהו לכאורה" ולהלן שם), קי"ח סק"ג.

בענין אם סגי בזה שהוא הסיבה למה קיבלו האשה או המקנה כסף אע"פ שהוא עצמו אינו בגדר מהנה ונותן (משום שלא גרע מדין עבד כנעני).

קנ"ו (קטע "מיהו י"ל").

דברי הגר"ח שמדין עבד כנעני הוא מעין שליחות.

ק"ב סק"א.

בענין אם במדין עבד כנעני איירי כשהנותן הוא ממש שלוחו של הבעל או הקונה.
 ק"ג.

בענין היכא שמקדש ע"י שליח, האם השליח יכול להשתמש בהכסף שלו (כלומר של השליח) בלי מדין עבד כנעני.
 ק"ג.

בענין אם מדין עבד כנעני מהני גם היכא שצריך לתת את הכסף בתורת תשלומין או האם רק היכא שניתן בתורת מעשה בעלמא של עשיית קנין.
 ק"ה.

בענין מה שהרמב"ם הביא מדין עבד כנעני גבי מקח וממכר רק על קנין סודר, דהיינו שאומר קח כלי זה והקרקע תהא נקנית לפלוני בקנין חליפין, ולא הביא אותו על קנין כסף.

ק"ה (קטע "מיהו עיין בדרישה").

בענין אם חיישין גם לפי בית שמאי בחפץ שהוא שוה פחות מדינר, דהיינו האם חיישין שמא שוה דינר במדי.
 חלק ההערות דף י"ב הערה י"ז.

בענין שאפילו אם חיישין שמא שו"פ במדי אבל אין מחמירים להחשיב את הבן מהשני ממזר.

חלק ההערות דף י"ב הערה ל"א.

בענין "לדידי שוה לי".

קכ"ט, קע"ט - קפ"א.

דברי הר"ן ש"לדידי שוה לי" לא מהני להעלותו מפחות שו"פ לשו"פ.

פ"א סק"ג בההערה השלישית,

קכ"ט, קע"ט (קטע "ועיין באבני

מילואים"), ק"פ (קטע "והנה דברי הר"ן").

בענין שלא מהני "לדידי שוה לי" אלא היכא שהוא רוצה להעלותו עד רביע אבל לא כשהוא רוצה להעלותו שלישי או פלגא.
 קכ"ט.

בענין שהנאת קבלת אדם הרי היא שוה סכום של שו"פ, וקבלת אדם שאינו חשוב שוה לכה"פ פחות משו"פ, ע"י בערך קידושין - קידושי כסף - נתנה היא.

הסברא שאם מוכר לו מטלטלין וקרקע בפרוטה אחת (למ"ד שדבר תורה מעות קונות במטלטלין) הרי זה מועיל כי הרי זה מקח אחד ולכן מספיק במעשה קנין אחד.
 קי"ח סק"א.

בענין הקונה (או מקדש) בדבר שאסור בהנאה על הקונה אבל לא על המקנה, וכן בענין היכא שנתייקר ונהי' שו"פ לאחר שעזב את ידו של הקונה אבל עוד לא הגיע להמקנה, האם אזלינן בתר הנותן או בתר המקבל.

י' סק"ז, קי"ח סק"ג, קכ"ו סק"א,

ק"פ (קטע "והנה הר"ן").

תשלומין ע"י כסף או שו"כ שעובר לסוחר רק ע"י הדחק.

ק"מ.

שיטת הבעל העיטור שמדין עבד כנעני מהני גם אם הבעל או הקונה נתרצו רק אחרי המעשה קידושין או הקנין. ק"ג.

דברי האב"מ שהדין של שוכרים מנכרי בפחות משה פרוטה הוא מדין עבד כנעני כי אע"פ שנחשב שהגוי המשכיר קיבל כיון שאצלו לא נאמר שיעור של פרוטה אבל אין זה נחשב שהישראל השוכר נתן, ולכן צריכים ללמוד מ"מדין עבד כנעני" שאין צריכים שהקונה יתן. ק"ב סק"ב, ק"ה (קטע אחרון).

מדין ערב

עי' עוד בענין מדין ערב, בערך קידושין - קידושי כסף - מדין ערב.

בענין האומר לגוי תן כלי שהוא פחות משה פרוטה לפלוני ותקנה החפץ שלי, האם מהני מדין ערב. קב"ו סק"ב.

קנין שטר

עי' בערך קידושין - קידושי שטר, ובערך שטרות.

קנס

שלא מהני מחילה על קנס כי קנס הוא בגדר דבר שלא בא לעולם. ע"ה (קטע "והשיג").

קרובן עולה

שאם הפריש עולה ומת, יכולים להקריבה עליו. חלק ההערות דף י"ג הערה כ"ג.

קרקע

בענין "קרקע" בדיני התורה, ומה מיקרי קרקע, עי' בהערך הפרטי של הדין ההוא.

רוב

שלהוציא ממוחזק הרי זה נחשב יותר קשה

מלהקל באיסורין כמו שרואים מזה שרוב מהני באיסורין אבל לא להוציא ממוחזק. י"ט (קטע "ובהגהות").

ריבית

בענין אם ריבית גמורה הוא רק כשהסכימו בשעת ההלוואה או האם גם אם הסכימו אח"כ.

פ"א סק"א סק"ד.

השיטה שלריבית גמורה לא מספיק אם המלוה מרויח אלא צריכים שהלוה מפסיד. פ"א סק"ג, פ"א*.

השיטה שלא חשיב ריבית גמורה היכא שגם הלוה קיבל חוץ ממה שהפסיד. פ"א סק"ג.

הגדר של "הערמת ריבית" לעומת "אבק ריבית". ע"ט.

דברי הרשב"א בביאור למה קבלת קידושי אשה לא חשיבא ריבית גמורה. ק"י (קטע "ועכ"פ").

בענין אם קבלת "קנין איסור" נחשב בגדר ריבית גמורה.

פ"א סק"ג (קטע אחרון) סק"ד (קטע "וצ"ל"), ק"י (קטע "ועכ"פ").

הסברא שאפילו אם "קנין איסור" יכול להחשב ריבית גמורה, אבל בכל זאת בנוגע לאבק ריבית התנו רבנן שרק דבר של ממון יהי' אסור משום אבק ריבית. פ"א סק"ד (קטע "וצ"ל").

דברי הריטב"א בשם הרמב"ן שאם המלוה אומר להלוה תן מנה לפלוני בגלל המעות האלו שאני מלוה לך הרי זה ריבית גמורה. צ"ח סק"ב (קטע ראשון).

בענין אם הלוה מתחייב באמת לשלם את הריבית (רק שאסור לו לעשות כן מפני האיסור). ואפילו אם אין הלוה חייב אבל אם שילם האם המלוה קונה את הריבית. ע"ז (קטע "ויש ליישב"), פ' סק"ג, פ"א*.

שכיון שהלוה אינו משלם את הריבית, הרי המלוה יכול לגבות את חובו מיד, אפילו אם הלוהו לזמן, כי נתינת הריבית נחשבת לכה"פ בגדר תנאי, והרי לא נתקיים התנאי. פ' סק"ה.

בענין היכא שקידש אשה בריבית קצוצה שגבה, האם האשה מקודשת. פ'.

שבועה

בענין מה שמצינו לענין גלגול שבועה שילפינן ממונא מאיסורא, דהיינו מה שלומדים שמגלגלים גבי ממון ממה שמצינו שסוטה נשבעת גלגול שבועה. י"ט (קטע "גם ראיתי").

שבת קודש

בענין ההיתר לתת מתנה על מנת להחזיר בשבת ויו"ט, וכן להחזיר מתנה שקיבל על מנת להחזיר, וכן לתת מתנה גמורה לצורך מצוה. צ"ה.

שוטה

ע"י בערך קטן וקטנה.

שומר

ע"י עוד בערך שכירות.

המחלוקת בין רבי ורבנן אם שומר צריך לקבל על עצמו שמירה כדי שיחול עליו דין שומר. פ"ט.

הדרך שכדי להיות שומר שכר בעינין שהשכר ינתן במיוחד בשביל השמירה. פ"ט.

בענין אם החיוב תשלומין של שומר הוא חיוב עצמי, והרי הוא חייב בתשלומין אפילו אם הוא נפטר מלשמור (כגון היכא שחזר בו מלהיות שומר דשומר יכול לחזור בו כמו שפועל יכול לחזור בו אפילו בחצי

היום, ע"י בזה להלן כאן), או האם החיוב תשלומין הוא תוצאה מהחיוב לשמור. קפ"ה.

בענין אם שומר יכול לחזור בו באמצע השמירה. קפ"ה.

בענין אם קרקעות עבדים ושטרות נתמעטו רק מהחיוב תשלומין, או האם נתמעטו מכל עיקר הדין של שמירה ואינו חייב לשמור. קפ"ה.

דעת הרמב"ם שפושע חייב משום מזיק, וממילא אע"פ ששומר שכר ושואל אינם חייבים על גניבה ואבידה ואונסין על קרקעות עבדים ושטרות, אבל שומר שפיר חייב אם פשע על דברים אלו, ודעת הראב"ד שחולק. קפ"ה.

שותפות

דברי המקנה שכיון שקי"ל שלחומרא יש ברירה, ממילא כל שותף כשמשמש, לדידי' עייל, וזהו הטעם למה שותפין שנדרו הנאה זה מזה מותרים ליכנס לחצר השותפין.

קנ"ד (קטע "ושוב כתב").

"חצר השותפין אין קונין זה מזה" (כלומר שחצר השותפין אינה מועלת לקנות לאחד מן השותפין בקנין חצר מהשותף השני). קנ"ד (קטע "והמאירי" ולהלן שם).

שטרות

ע"י עוד בערך קידושין - קידושי שטר.

דרכו של ר"ת שגוי אינו יכול לקנות עבד עברי בשטר, וכן אפילו קרקעות בשטר, כי אינו בתורת גיטין וקידושין.

חלק ההערות דף ב' הערה ל"ה.

הקושיא למה כשהשטר קנין שוה פרוטה אינו יכול להועיל מטעם קנין כסף. חלק ההערות דף ג' הערה כ"ה.

דברי האב"מ שסגי בזה שהחתימה היא מדעת הלוה ולא בעינן שהכתיבה תהי' מדעתו.
קס"ח.

דברי הגר"ח שהכוונה במה שצריכים "דעת המתחייב" אינה שצריכים דעתו של זה שהשטר נכתב לחובתו אלא דעתו של זה שדינו הוא לכתוב את השטר.
קס"ח.

בענין אם לפי רבי אלעזר שסובר עדי מסירה כרתי, מהני עדי מסירה גם לעשות שטר רא'.
חלק ההערות דף ט' הערה ט'.

שנחתינן לנכסי' מדין כופין על המצות, דפריעת בעל חוב מצוה.
ע"ד (קטע "גם לא שייך").

דברי המקנה שכשהלוה הוא גוי לא נאמר הדין של שיעבודא דאורייתא.
ע"ד בההערה השני'.

שכירות

דברי רש"י שאין לשכירות אלא לבסוף פירושו הוא שעת החזרת הכלי.
ע"ד בההערה הרביעית (קטע "מיהו עי' ברש"י").

שליחות

בענין אם יסוד הדין של שליחות הוא שהשליח נקרא הבעל דבר וכאילו נעשה הוא המשלח, או האם אינו נעשה בעל דבר רק שהמעשה שלו נחשב המעשה של המשלח.
ק"ג (קטע "ועכ"פ" ולהלן שם).

בענין שליחות בפדיון הבן.
צ"א (קטע "ברם יש לעיין"), ק"ג (קטע "וע"ע ביו"ד").

בענין היכא שמקדש ע"י שליח האם השליח יכול להשתמש בהכסף שלו (כלומר של השליח) גם בלי "מדין עבד כנעני".
ק"ג (קטע "ועכ"פ").

בענין אם הנייר שהגט כתוב עליו יכול להיות של השליח.
צ"ח סק"ז, ק"ג (קטע "וע"ע בפרי חדש").

דברי האב"מ שהיכא שצוה לומר לאדם מסוים לקבל בשבילו אין זה נחשב מילי אלא מינוי שליח שלא בפניו.
ק"ג (קטע "וכדי").

בענין אין שליחות לקטן (דהיינו שא"א שקטן יהי' שליח): דברי הרא"ש דהיכא שהדבר הוא לתועלת הקטן או קטן שפיר יכול להיות שליח.
קס"ה סק"ב.

שיעבוד

בענין אם שיעבוד נכסים הוא בגדר מקצת קנין שיש להמלוה בנכסי הלוה, או האם הוא בגדר ערבות, דנכסי הלוה ערבים לו.
ע"ד (קטע "בי"), חלק ההערות דף י"ג הערה כ"ה.

מה שמבואר בדף י"ג ע"ב שלפי המ"ד שסובר ששיעבודא הוא דאורייתא הרי זה אפילו במלוה על פה.
ע"ד (קטע "גם לא שייך").

הדרך שלכולי עלמא במלוה בשטר שיעבודא הוא דאורייתא.
חלק ההערות דף י"ג הערה כ"ו.

דברי הרשב"א ששיעבודא דאורייתא הרי זה כולל גם את המטלטלין של הלוה.
ע"ד (קטע "גם לא שייך").

הדרך שאף על פי שלפי המ"ד שסובר ששיעבודא הוא דאורייתא, רבנן תיקנו שמלוה על פה אינו גובה מלקוחות, אבל כשהנכסים הם עוד אצל הלוה השאירו את השיעבוד על מקומו. והדרך שהפקיעו רבנן את השיעבוד נכסים אפילו מהלוה עצמו.
ע"ד (קטע "גם לא שייך").

השיטה שלפי המ"ד שסובר ששיעבודא לאו דאורייתא הרי זה גם כשהנכסים הם אצל הלוה, ואפילו מדרבנן אין שיעבוד, רק

דברי השער משפט שהיכא שהמלוה הוא קטן אין הערב מתחייב כי אין כאן שליחות, ותמיד הערב מתחייב כי המלוה נחשב שלוחו לתת את המעות, והחולקים על השער משפט.
צ"ח סק"ב (קטע "ועיין ברשב"ם").

שמיטה - יובל

שנקל יותר לאסור סחורה מלאסור אכילה. חלק ההערות דף ב' הערה נ"ה.

בענין ספיחין שגדלו רובן בשביעית ומיעוטן בשמינית, וכן איפכא. חלק ההערות דף ג' הערה א'.

בענין מנלן שאזלינן בשביעית בירק בתר לקיטה.

חלק ההערות דף ג' הערה ד'.

בענין הא דאזלינן בשביעית בתר לקיטה היכא שגדל על כל מים: האם העובדא שגדל על כל מים הרי זה בגדר הסיבה למה אזלינן שם בתר לקיטה, או האם זה רק סימן ללכת בירק אחרי לקיטה, אבל הסיבה היא העובדא שהוא ירק, אשר לפ"ז יתכן שיש ציור באילן שהולכים אחר חנטה אע"פ שהוא גדול על כל מים כיון שאינו ירק.

חלק ההערות דף ג' הערה ז'.

בענין אם יסוד הדין של יציאת שש ויובל הוא שהדבר נמכר רק עד הפרקים ההם, או האם זה נקרא שהמכירה היתה לעולם רק שהפרקים הנ"ל הרי הם בגדר הפקעות מצד התורה.

ט"ו בההערה הראשונה, (כ"ד קטע "ונראה"), כ"ז, (מ"ז).

שפחה חרופה

הטעם למה לא חייבה התורה מיתה על שפחה חרופה.
ז' סק"ד.

שלפי המ"ד שסובר שהיא חצי שפחה חצי בת חורין המאורסת לעבד עברי י"ל שגם האישות שחלה על החצי בת חורין הרי היא אישות מחודשת ולא האישות של פרשת כי יקח.
ז' סק"ד.

טעמים למה האומר חרופתי אינו לשון טוב לקידושין.
ז' סק"ד.

תורה

בענין שנשים פטורות מתלמוד תורה. חלק ההערות דף ב' הערה מ"ח.

תמורה

דברי הגרי"ז והאחיעזר על דברי רבי יוחנן שבהמה של שני שותפין שהקדיש אחד חצי וחזר ולקח את חצי השני והקדישה דעושה תמורה אם ממיר בה ותמורתה כיוצא בה.

קי"ד סק"א סק"ב.

בענין מה שפסולי המוקדשין עושים תמורה אם ממירים בהם.
קפ"ח.

תנא ושייר

הדרך שלא שייר להקשות מאי שייר דהאי שייר אלא היכא ששייר את הדבר הראשון בלי סיבה, אבל היכא ששייר משום סיבה מסוימת לא שייר להקשות מאי שייר דהאי שייר.

י"ב.

תנאי

בענין אם בתנאים החלות חלה עכשיו רק שאם אינו מקיים את התנאי הרי היא מתבטלת למפרע, או האם רק לאחר שהוא מקיים את התנאי חלה החלות למפרע.
קל"ה.

הסברא שבלי פרשת תנאי היינו אומרים שהיכא שהטיל תנאי אין החלות יכולה לחול "על תנאי" כי יש לו סמיכות דעת רק מספק כי אינו בטוח שיתקיים התנאי ואין זה נחשב סמיכות דעת.
קכ"ג.

בענין אם שייר נתינת רשות על תנאי, או האם שייר להתנות רק על עשיית חלות.
פ"ב.

בענין אם הטעם להצריך תנאי כפול ולא אמרינן מכלל הן אתה שומע לאו הרי זה כי אם לא כפל אמרינן שלא נתכוין באמת אלא נתכוין רק להפליג בדברים.
צ"ד סק"ג, חלק ההערות דף ו' הערה מ"ד.

השיטה שבגיטין וקידושין אין צריכים משפטי התנאים.
קל"ג (קטע ראשון).

שיטת הרמב"ם שהיכא שאמר על מנת אין צריכים משפטי התנאים.
קל"ג (קטע ראשון).

בענין תנאי ומעשה בדבר אחד.
צ"ז.

בענין היכא שחסר במשפטי התנאים, אבל יש אומדנא שאינו רוצה את המעשה בלי קיום התנאי, האם שייך לומר שכיון שיש אומדנא הרי זה כאילו התנה בלשון המועיל ומהני מדין תנאי, וכן האם שייך לומר שמועיל מדין אומדנא.
צ"ו, חלק ההערות דף ו' הערה מ"ד.

דברי האב"מ והקצה"ח שהיכא שמכר בתנאי מסוים, הרי הקונה מחויב לקיים את התנאי מדין פסיקת מקח (אבל רק בציוור שע"י ביטול התנאי לא יתבטל המקח).
פ"ה (קטע "ברם יתכן" וקטע אחרון), צ"ד סק"ג, צ"ה (קטע אחרון), קל"ג (קטע "והאב"מ" ולהלן שם), קל"ד (קטע "ותי"), קמ"א (קטע "והאב"מ").

דברי הרשב"א בגיטין דף ע"ו בד"ה והרב בעל העיטור וכו' בשם הבעל העיטור שאם גירש על תנאי הרי הוא יכול להתחרט מהגירושו כל זמן שלא נתקיים התנאי.
קל"ה.

בענין היכא שאמר שאין בדעתו לקיים את התנאי, האם זה נקרא שביטל את התנאי.
קל"ד.

בענין היכא שקידש על מנת שיתן לה, והאשה אמרה שלא תקבל, האם מותר לה כבר להנשא לאחר.
קל"ד.

דברי המקנה שלא שייך הדין של הן הן דברים הנקנין באמירה אלא היכא שזקף להדיא במלוה, אבל אם לא זקף הרי זה מתפרש כתנאי.
קל"ג בהערה, קל"ט.

בענין שאם התנה "על מנת שאתן לו", ונתן לו בעל כרחו, אמרינן שנתינה בעל כרחו לא שמה נתינה.

קל"ד (קטע ראשון וקטע "ותי"), קל"ה (קטע "והנה הקרבן").

תרומות ומעשרות

בענין אם במעשר אילנות, לענין קביעת איזו שנה, אזלינן בתר חנטה או בתר הבאת שלישי.
חלק ההערות דף ב' הערה ג'.

הדרך שהישראל אינו צריך להקנות את התרומה להכהן, שהרי היא כבר בלא"ה ממון כהנים, רק שיש להישראל טובת הנאה.
פ"ו (קטע "ומעתה").

גדרי האיסור שיש על הכהן לא להיות מסייע בבית הגרנות.
פ"ג.

דברי התוס' ר"ד שהאיסור שיש על הכהן לא להיות מסייע בבית הגרנות בשביל המתנות הוא רק איסור דרבנן.
פ"ג (קטע "והנה עיין").

בענין שארוסה נקראת קנין כספו של בעלה הכהן כיון שנקנית לו בכסף אע"פ שאינה בגדר כספו.
חלק ההערות דף י' הערה ג' והערה ג"ט.

בענין למה אשה שנתקדשה בשטר או ביאה אוכלת תרומה הלא אינה בגדר קנין כספו. קס"ב (קטע "מיהו הר"ן"), קס"ז (קטע "ועיין בקו"ש").

שיטת ר"ת ששומרת יבם של כהן אוכלת תרומה מדאורייתא.

א' (קטע "עוד יש לעיין"), ל"ז (קטע "וכן הוכיח מדעת רבינו תם"), חלק ההערות דף י' הערה נ"ח.

בענין אם אפשר לפדות מעשר שני בשוה

כסף או האם יש בזה חסרון שאין בו צורה. קע"ז.

הדרך שאי אפשר לפדות בפרוטות של נחושת כי אין להם דין של כסף אלא רק דין של שוה כסף וזה גורם שאינו מועיל אפילו אם יש בהן צורה כי צורה מועילה רק בכסף. קע"ז.

שמתוס' מבואר שאין פודין מעשר שני בקרקעות.

חלק ההערות דף ה' הערה כ"ג.

גמרות ומפרשים במס' קידושין שנזכרים שלא במקומם

- ב' ע"א, רש"י ד"ה האשה נקנית. ל"ו*.
- ב' ע"א, תד"ה בפרוטה (שאינן הקדש נפרדה בקרקע). חלק ההערות דף ה' הערה כ"ג.
- ב' ע"א, תד"ה וכמה. חלק ההערות דף י"ב הערה י"א.
- ב' ע"א, תד"ה וכתוב. י"ב.
- ב' ע"א, ר"ן ד"ה בית שמאי (בענין מקדש במחובר). קס"ב, קס"ז.
- ב' ע"א, רשב"א ד"ה בדיני (בענין מקדש במחובר). קס"ב (קטע "ויש להקשות).
- ב' ע"א, רמב"ן ורשב"א ד"ה מתני', וריטב"א ד"ה האשה (בענין סדר המשנה של כסף שטר וביאה). קס"ב (קטע אחרון).
- ב' ע"א, ריטב"א ד"ה כתיב (שקייחה קייחה אינה ג"ש גמורה אלא לימוד סתום מן המפורש). ח' סק"ד, ל"א, קס"ז (קטע "מיהו אכתי").
- ב' ע"א, מאירי ד"ה ונשוב וכו'.
- ג' סק"א (קטע אחרון) (בענין אמירה בקידושי שטר), חלק ההערות דף י' הערה כ"א* סק"ג (בענין עדי קיום).
- ב' ע"ב, בעל אבידה מחזור על אבידתו. חלק ההערות דף ד' הערה כ"ח סק"ד.
- ב' ע"ב, תד"ה דאסר. חלק ההערות דף ו' הערה א'.
- ג' ע"א, רש"י ד"ה מפני. חלק ההערות דף ב' הערה ג'.
- ג' ע"א, תד"ה מה ירק. חלק ההערות דף ב' הערה מ"ט.
- ג' ע"א, תד"ה ואשה (בענין למה אין אשה נקנית בחזקה כשדה). ג' (קטע "ומעתה").
- ג' ע"א, בא"ד (שקייחה קייחה אינה ג"ש אלא לימוד סתום מן המפורש). ח' סק"ד, (י' סק"ז בההערה, י* קטע "מיהו לפי"), ל"א, (ל"ב), קס"ז (קטע "מיהו אכתי"), (קע"א), חלק ההערות דף ב' הערה ל"ב, דף ג' הערה כ"א, דף ד' הערה כ"ג והערה מ"א, דף י"א הערה י"ד.
- ג' ע"א, בא"ד (קושייתם דנילף שטר קידושין משדה עפרון). מ"ה סק"א, חלק ההערות דף ה' הערה כ"א.
- ג' ע"א, בא"ד (ששטר קידושין על איסורי הנאה מהני). י' סק"ו, ל"ה (קטע "והנה כבר"), מ"ה סק"ב.
- ג' ע"א, דברי הראשונים שלא שייך לומר שאשה תהי' נקנית בחזקה כי אין גופה קנוי להבעל. ג' (קטע "ומעתה").
- ג' ע"א, דברי הפ"י בסוף דבריו בענין הגדרת סוג הילפותא קייחה קייחה משדה עפרון. חלק ההערות דף ב' הערה ל"ב, דף ג' הערה כ"א.
- ג' ע"ב, מניינא דסיפא למעוטי מאי. חלק ההערות דף ה' הערה ז'.

ג' ע"ב, למעוטי חליצה וכו' ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה.

חלק ההערות דף ה' הערה י'.

ג' ע"ב, דברי רב שלומד שאשה נקנית בכסף מאין כסף לאדון זה אבל יש כסף לאדון אחר.

ע"ד בההערה השלישית.

ג' ע"ב, ממנא מאיסורא לא ילפינן. מ"ט.

ג' ע"ב, רש"י ד"ה לא מקניא נפשה. קט"ו (קטע "ועל כל פנים").

ג' ע"ב, רש"י ד"ה זכאי בבתו. י' סק"ג.

ג' ע"ב, תד"ה ואימא ה"מ ("אבל בקידושי ממש לא מצינו שום זכות לאב").

ז' סק"ב (קטע "וע"ע באות מ"ח"), מ"ח.

ג' ע"ב, תד"ה וכי תימא.

חלק ההערות דף ד' הערה י"ז.

ג' ע"ב, רמב"ן ד"ה וכי תימא (שהאב הוא הבעלים על קידושי בתו קטנה ונערה, ולא שהתורה עשתה אותו השליח שלה). קס"ו.

ד' ע"א, ואי אשמעינן מעשה ידי' וכו'. כ' (קטע "מיהו אכתי").

ד' ע"א, אילו כן הייתי אומר תושב זה קנוי קנין שנים אבל קנוי קנין עולם אוכל. ט"ו בההערה הראשונה (קטע "ובשם").

ד' – ה', הניסויים ללמוד קניני קידושין מק"ו וצד השהו אע"פ שאין עונשין מן הדין.

ט' סק"ד.

ד' ע"ב, ומה אמה העברי' שאינה נקנית בביאה נקנית בכסף.

נ' (קטע "ברם").

ד' ע"ב, מה לאמה העברי' שכן יוצאה בכסף, ורש"י ותוס' ומהרש"א וע"י שם.

ט"ו בההערה הראשונה (קטע ראשון), מ"ז.

ד' ע"ב, ואיצטריך למיכתב ויצאה חנם ואיצטריך למיכתב כי יקח איש.

י* (קטע "ולכאורה"), נ"ד, ע"ד בההערה השלישית, קס"ז בההערה.

ד' ע"ב, ומה לאמה העברי' שאין קנינה לשום אישות.

חלק ההערות דף ד' הערה י"ח, דף ה' הערה י"ד, דף ט' הערה ל"ה.

ד' ע"ב, רש"י ד"ה ותנא מייתי וכו'. קס"ז בההערה.

ד' ע"ב, רש"י ד"ה שכן יוצאה בכסף. חלק ההערות דף י' הערה ס"ב.

ד' ע"ב, רש"י ד"ה ליהו קידושין. חלק ההערות דף ב' הערה מ"ה.

ד' ע"ב, רש"י ד"ה שכן זקוקה ועומדת. נ"ב (קטע אחרון), חלק ההערות דף ה' הערה י"ג.

ד' ע"ב, תד"ה מעיקרא (ב' פרוטות), ורש"י שם.

קכ"ו סק"א, קע"ח (קטע "והנה תוס'"), חלק ההערות דף ח' הערה ג'.

ד' ע"ב, בא"ד.

חלק ההערות דף ה' הערה י"ח.

ד' ע"ב, תד"ה היכא.

חלק ההערות דף ה' הערה נ"ג.

ד' ע"ב, תד"ה מה ליבמה (פירושו של הר"י).

ק"ע.

ד' ע"ב, בא"ד (פירושו של הר"א משזנא). נ"ב (בסופו).

ד' ע"ב, רש"י ד"ה והנה בדעת הרמב"ם. חלק ההערות דף י"ב הערה א'.

ה' ע"א, אמר קרא ויצאה והיתה מקיש הוי' ליציאה מה יציאה בשטר אף הוי' נמי בשטר.

קל"א (קטע "וכן לעיל"), חלק ההערות דף ח' הערה י"א.

ה' ע"א, ואקיש נמי יציאה להוי' מה הוי' בכסף אף יציאה בכסף.

קל"א (קטע "וכן לעיל"), חלק ההערות דף ח' הערה י"א.

ה' ע"א, מה להנך שכן הנאתן מרובה ורש"י שם.

י' סק"ד, חלק ההערות דף י' הערה נ"א.

ה' ע"א, והאי קנין כספו הוא.

חלק ההערות דף י' הערה נ"א.

ה' ע"א, רש"י ד"ה שטר שאין פודין בו הקדשות ודברי הרשב"א שם.

קמ"ב סק"ב.

ה' ע"א, תד"ה שכן פודין.

ל"ט.

ה' ע"א, תד"ה מה הוי' בכסף.

ל"ה (קטע "והנה לקמן").

ה' ע"א, תד"ה שכן ישנן.

ז' סק"ב (קטע "וע"ע באות מ"ח") (דברי ר"ת).

ה' ע"א, רמב"ן ד"ה ומנין.

חלק ההערות דף ד' הערה ל"ב.

ה' ע"א, ספר המקנה על תד"ה מה הוי' בכסף.

ל"ה (קטע "מיהו המקנה").

ה' ע"ב, מילתא דלא כתיבא בהדיא לא קתני י"ב ובההערה שם, חלק ההערות דף ג' הערה ל"ט.

ה' ע"ב, רש"י ד"ה כסף באישות.

חלק ההערות דף ה' הערה כ"ז.

ה' ע"ב, תד"ה חופה (מאי אולמי' האי כסף מהאי כסף ודברי המהרש"א שם).

קע"ד סק"ב סק"ג.

ה' ע"ב, רשב"א ד"ה הא נתן הוא.

חלק ההערות דף ד' הערה כ"ח סק"ג.

ה' ע"ב, תוס' הרא"ש ד"ה הא (הראשון). חלק ההערות דף ד' הערה כ"ח סק"ד.

ה' ע"ב, מאירי בד"ה למדת. מ"ב.

ו' ע"א, מיועדת לי מהו ור"ן שם. ז' סק"ב.

ו' ע"א, שהאומר חרופתי אינה מקודשת (חוץ מביהודה). ז' סק"ד.

ו' ע"א, מדבר עמה על עסקי גיטה וקידושי. נ"ג סק"א סק"ב סק"ג, ס"ב סק"ג, ס"ד, ס"ה (קטע "ומעתה"), ק"ס (קטע "ושוב הביא").

ו' ע"א, ר"ן סד"ה גרסינן (הראשון) (שאינן צריכים עדות על רצון האשה).

ס"א סק"א (קטע "ולכאורה").

ו' ע"ב, מקדש במלוה אינה מקודשת.

קמ"ג.

ז' ע"א, מדין ערב.

י"א (קטע "ומהגר"י"), קכ"ו סק"ג, קנ"ב, קנ"ג, קנ"ה בההערה השני, קנ"ז, קנ"ט, קס"ה סק"א.

ז' ע"א, הכא באדם חשוב עסקינן דבההיא הנאה דמקבל הנאה מינה וכו'.

חלק ההערות דף ה' הערה נ"ח.

ז' ע"א, וניפשטו לה קידושי בכולה, ורש"י שם בד"ה ניפשטו, ותוס' ד"ה ונפשטו.

ט' סק"ג, ס"ה.

ז' ע"א, רש"י ד"ה בההיא הנאה.

חלק ההערות דף ו' הערה ל"ד.

ז' ע"א, ר"ן ד"ה תן מנה לפלוני ואקדש אני לך.

נ"ג סק"א סק"ג סק"ד.

ז' ע"ב, רש"י ד"ה יש דיחוי בדמים.

קי"ד סק"ב (קטע ראשון).

ז' ע"ב, רש"י ד"ה אי דאמר.

קמ"ב סק"א (קטע "ולכאורה"), חלק ההערות דף ח' הערה כ"ז.

ז' ע"ב, תד"ה שתי.

י"ח סק"ב (קטע "ולקמן").

ח' ע"א, לדידי חזי לי חמש סלעים.
פ"א סק"ג בההערה השלישית, קע"ט
- קפ"א (ור"ן שם על פחות משו"פ),
חלק ההערות דף ו' הערה מ'.

ח' ע"א, תד"ה מנא (מהרש"א).
חלק ההערות דף ז' הערה ל"ו.

ח' ע"א, תד"ה רב כהנא.
קכ"ד.

ח' ע"א, תד"ה אבל כולי עלמא לא.
צ"א (סוף קטע ראשון).

ח' ע"ב, רמב"ן ד"ה היתה (שמדין ערב
מהני משום ד"ממונא שקלה מיני").
צ"ח סק"ו, קנ"ז (קטע "ובאמת"),
קס"ה סק"א (קטע "אבל הרמב"ן").

ח' ע"ב, רשב"א סד"ה הא דתניא.
צ"ח סק"ח.

ח' ע"ב, דברי התוס' רי"ד שאם אמרה
האשה למקדש לשים את הכסף במקום
פלוני ואתקדש אני לך הרי היא מקודשת.
י' סק"ב.

ח' ע"ב, כלב רץ אחרי' - פסקו של הרי"ף.
נ"ה סק"ז (קטע אחרון).

ט' ע"א, אע"פ שאין בו (בשטר קידושין)
שוה פרוטה.
י' סק"ו, חלק ההערות דף ג' הערה
כ"ו.

ט' ע"א, שטר אירוסין שכתבו שלא לשמה
מהו.
קס"ב, קס"ז.

ט' ע"א, תד"ה הב.
קנ"ב.

ט' ע"א, תד"ה והלכתא שיראי.
קכ"א, ק"ל, קל"ב (קטע "עוד").

ט' ע"א, דברי המאירי שמביא סוגיא
בירושלמי בענין אם מקדש בשטר של
איסורי הנאה מהני.
י' סק"ו.

ט' ע"ב, הויות להדדי מקשינן.
ל"ו, ל"ח סק"ב (קטע אחרון),
קס"ב, קס"ז.

ט' ע"ב, (ובעלה) זו נקנית בביאה ואין אמה
העבר' נקנית בביאה.
ל"ו*.

ט' ע"ב, ר"ן ד"ה וכתב הרמב"ן.
נ"ג סק"א (קטע ראשון).

י' ע"א, תד"ה כל שיטת ר' נסים גאון.
מ"ב (קטע אחרון).

י"א ע"א, רשב"א ד"ה וכללא (שכסף
האמור בתורה הוא כסף היוצא בהוצאה).
ו' סק"א (קטע אחרון).

י"א ע"א, ריטב"א ד"ה מתניתין (בענין
המחלוקת ב"ש וב"ה בהמשנה).
חלק ההערות דף ב' הערה י"ב וי"ג.

י"א ע"א, ריטב"א ד"ה מתניתין, וסד"ה
גירסת (בענין הפירוש של המלה כסף
בתורה).

ו' סק"ב, חלק ההערות דף ב'
הערה י"ב והערה י"ג, דף ג' הערה
כ' והערה כ"א.

י"א ע"ב, רבי שמעון בן לקיש אומר
טעמייהו דבית שמאי וכו', ודברי המאירי
שם בד"ה וכן באמה.
קכ"ו סק"א.

י"א ע"ב, והפדה מלמד שמגרעת מפדיונה
ויוצאת.

ט"ו בההערה הראשונה (קטע
"והנה להלן").

י"א ע"ב, תד"ה והרי טענה (שפרוטה בימי
משה לא הוי).

ו' סק"א (קטע אחרון) סק"ג סק"ד.

י"ב ע"א, מה שמבואר בגמ' שהיתה קיימת
פרוטה בימי משה.
ו' סק"ד.

י"ב ע"א, מחלוקת ת"ק ורשב"ג בענין
השיעור של פרוטה, וכן דברי רבין ורב
דימי.

חלק ההערות דף ב' הערה כ"ה.

י"ב ע"א, שמא שוה פרוטה במדי.
ו' סק"א בהערה השני', י** (קטע
"ושמעתי").

י"ב ע"א, דברי הרי"ף שכסף האמור בתורה
הוא משקל חצי שעורה כסף.
ו' סק"א ובהערות שם, חלק
ההערות דף ג' הערה כ'.

י"ב ע"א, דברי העצמות יוסף בביאור
משקל חצי שעורה כסף.
ו' סק"א בהערה הראשונה.

י"ב ע"א, חמדת שלמה ד"ה ובעברי.
חלק ההערות דף ו' הערה מ'.

י"ב ע"ב, וכל שתיקותא דלאחר מתן מעות
לאו כלום היא.
קל"ו (קטע "ועכ"פ").

י"ג ע"א, אין שקלי ודידי שקלי.
ק"ס (קטע "ועוד הביא").

י"ג ע"א, רא"ש סי' כ'.
פ"ד (קטע "ורבינו").

י"ג ע"ב, ודילמא לכהן גדול בלאו לכו"ע
בעשה.
ז' סק"ה.

י"ג ע"ב, שאם שיעבודא דאורייתא הרי זה
גם במלוה על פה.
ע"ד (קטע "גם לא שייך").

י"ג ע"ב, רש"י ד"ה לכולי עלמא בעשה.
ז' סק"ה, קס"ט (קטע "ולכאורה").

י"ג ע"ב, תד"ה לכ"ע.
ז' סק"ה, קס"ט (קטע "ולכאורה"),
ק"צ (קטע "ויש להעיר").

י"ג ע"ב, ריטב"א סד"ה אמר רב יהודה
(ששיעבוד הוא בגדר חצי קנין).
ע"ד (קטע "ב'"), (חלק ההערות
דף י"ג הערה כ"ה).

י"ד ע"א, וקונה את עצמה במיתת היבם
מנלן וכר'.
ט"ו סק"ב (קטע אחרון).

י"ד ע"א, יבם אוסרה.
ל"ז (קטע "וכן הוכיח ממאי").

י"ד ע"א, תד"ה ותהא.
חלק ההערות דף ג' הערה מ"א.

י"ד ע"א, תד"ה אמר.
חלק ההערות דף ג' הערה מ"ב.

י"ד ע"א, פ"י ד"ה בגמ' דתניא.
ל"ח סק"ב (קטע "ב'").

י"ד ע"ב, אשכתן עבד עברי הנמכר לעכו"ם
הואיל וכל קנינו בכסף.
חלק ההערות דף ד' הערה כ"ב.

י"ד ע"ב, רש"י ד"ה ובמיתת האדון.
ט"ו בהערה (קטע "ועיין ברש"י
להלן").

י"ד ע"ב, רש"י ד"ה שמגרעת פדיונה.
חלק ההערות דף ד' הערה ל"ד.

י"ד ע"ב, תד"ה הואיל (שיטת ר"ת שאין
לגוי קנין שטר).
חלק ההערות דף ב' הערה ל"ה.

י"ד ע"ב, תד"ה מוכר, ודברי הע"י והמקנה
שם על זה.
ל"ה (קטע "והנה לפ"ז"), קכ"ו
סק"א.

ט"ו ע"ב, מהרש"א ד"ה ותירץ.
ל"ט.

ט"ז ע"א, אמר עולא אמר קרא אם אחרת
יקח לו הקישה הכתוב לאחרת וכו'.
חלק ההערות דף ה' הערה י"ז.

ט"ז ע"א, דכתב לי' שטרא אדמי', ודברי
הרשב"א שם.
קמ"ב סק"ג.

ט"ז ע"א, עבד עברי גופו קנוי (דברי
הרמב"ן והרשב"א והריטב"א).
א' ובהערה שם, ה' סק"ב, ל"ב,
מ"ז בהערה, קל"א (קטע אחרון),
קמ"ב סק"ג, קמ"ט סק"ג (קטע
"מיהו עיין"), קנ"א.

ט"ז ע"א, שיטה שלא נודעה למי ד"ה
לימא לי' באפי תרי זיל (בענין אם במלוה
על המשכון מהני מחילה).
קנ"א סק"ב.

ט"ז ע"ב, המחלוקת אם יוצא בגרעון כסף אין מעניקין לו משום שאין זה נקרא שילוחו מעמך.

ט"ו בהערה הראשונה (קטע "וראיתי מובא"), מ"ז (קטע אחרון).

ט"ז ע"ב, רש"י ד"ה ד' מעניקים להם. ט"ו בהערה הראשונה (קטע "ועיין ברש"י").

ט"ז ע"ב, רש"י ד"ה שלשה. ט"ו בהערה הראשונה (קטע "ועיין ברש"י").

ט"ז ע"ב, תד"ה מה. ט"ו בהערה הראשונה (קטע "ועיין בדף ט"ז").

י"ח ע"א, מהו דתימא לא ליבטלה הלכתא מינה. ז' סק"ב (קטע "א"י"י ולהלן שם).

י"ט ע"א, המחלוקת אם מעות הראשונות לקידושין ניתנו או לא. ז' סק"ב (קטע ראשון וקטע "וע"ע באות מ"ח"), מ"ח (קטע אחרון), קע"ח בהערה.

י"ט ע"א, מכאן א"ר יוסי ברבי יהודה אם יש שהות ביום כדי לעשות עמו שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת. חלק ההערות דף י"ב הערה ב'.

י"ט ע"א, צאי וקבלי קידושין ותוס' שם. י' סק"א (קטע אחרון), קס"ה סק"א, קס"ו (קטע ראשון).

י"ט ע"א, רש"י ד"ה דמדאורייתא חזיא ל'. חלק ההערות דף י' הערה מ"ד.

י"ט ע"א, תד"ה אומר (שע"י דעת אחרת מקנה קטן יכול לזכות מהתורה). י' סק"א (קטע אחרון), ל"ד סק"ב בהערה, קס"ה סק"ב (ושכן כתב הרא"ש שם).

י"ט ע"א, ריטב"א סד"ה והשתא (בשם

הרמב"ן, שצאי וקבלי קידושין לא מהני בקידושי שטר). קס"ה סק"א (קטע "ועיין בריטב"א").

י"ט ע"א, ריטב"א בא"ד (בשם הרמב"ן, שצאי וקבלי קידושין מהני מדין ערב). קס"ה סק"א (קטע "ועיין גם בריטב"א").

י"ט ע"ב, שאם מעות הראשונות לקידושין ניתנו אז קידושי יעוד הוי כאומר מעכשיו. מ"ח (קטע אחרון).

י"ט ע"ב, המוכר את בתו ופסק על מנת שלא ליעד. מ"ח (קטע אחרון).

י"ט ע"ב, רש"י ד"ה וכי משיר. מ"ח (קטע אחרון).

כ"א ע"ב, דברי התוס' רי"ד ששייך גרעון כסף גם כשלא נקנית בכסף. חלק ההערות דף י"א הערה ל"ו.

כ"ב ע"ב, אלא מעתה שפחה כנענית תקנה בביאה. ג' (קטע "ברם לפי").

כ"ב ע"ב, ריטב"א ד"ה אבל, וד"ה ואפשר. קל"א בהערה.

כ"ג ע"א, תוס' סד"ה ואיכא. ט"ז (קטע "ברם לפי").

כ"ג ע"ב, ריטב"א ד"ה ורבי אליעזר. ק"י, קי"א סק"ג.

כ"ו ע"א, ובשטר מנלן וכו' ואקח את ספר המקנה. חלק ההערות דף ט' הערה י"ג.

כ"ו ע"א, תד"ה אמר קרא. י"א (קטע "ועיין להלן").

כ"ז ע"א, וכח חזקה מכח שניהם. ג' בהערה.

כ"ח ע"א, תד"ה נאמרה. י"ט (קטע "גם וראיתי").

כ"ח ע"א, ריטב"א ד"ה גמרא כל הנעשה.
י"ד סק"ג (קטע ראשון).

כ"ח ע"ב, משמעות הסוגיא שמכר במלוה
מהני, ודברי הרא"ש דאיירי בהנאת מחילת
מלוה.

ע"ד (קטע אחרון).

כ"ט ע"ב, בענין שגובין פדיון הבן
מלקוחות.

צ"א (קטע ברם לכאורה).

כ"ט ע"ב, שנשים פטורות ממצות תלמוד
תורה.

חלק ההערות דף ב' הערה מ"ח.

מ"ג ע"ב, אמר ריש לקיש כמחלוקת
לגירושין כך מחלוקת לקידושין.

כ"ג סק"א, חלק ההערות דף ג'
הערה ס"ד והערה ע"ו.

מ"ג ע"ב, רמב"ן ד"ה הא דתנן.

י"ח סק"ב (קטע "מיהו עי'
ברמב"ן").

מ"ד ע"א, בשליחות סבר לה כרבי יהודה.
י"ח סק"ב (קטע "מיהו עי'
ברמב"ן").

מ"ד ע"א, רש"י ד"ה קידושין דמדעתה.
י"א סק"א (קטע "ועוד צ"ע").

מ"ד ע"א, רש"י ד"ה רבי אמר קנה.
ב'.

מ"ה ע"ב, ריטב"א ד"ה ופרכי' ודלמא
ארצוי' קמי'.

ק"ג בההערה.

מ"ז ע"א, סוגיית הגמ' שמכר במלוה לא
מהני כמו שמקדש במלוה לא מהני.

ע"ד (קטע אחרון) ובההערה
השלישית והרביעית שם, קמ"א
(קטע ראשון).

מ"ז ע"א, מלוה להוצאה ניתנה.

חלק ההערות דף ו' הערה כ"ז.

מ"ז ע"א, כסיפא לה מילתא למיתבעי'.
קל"ז.

מ"ז ע"א, רש"י ד"ה להוצאה ניתנה.
ע"ד (קטע "והנה רש"י כאן").

מ"ז ע"א, רש"י ד"ה במילי אחרתי.
קל"ג (קטע אחרון), קמ"א.

מ"ז ע"ב, תד"ה לעולם, ודברי הר"ן שם.
ע"ד (קטע "ג'"), ע"ה (קטע ראשון),
ע"ו סק"ג (קטע "מיהו עיין בפ"י"),
קמ"ג (קטע "ולפיכך פירש").

מ"ח ע"ב, רש"י ד"ה אינה לשכירות אלא
לבסוף.

ע"ד בההערה הרביעית.

מ"ט ע"ב, על מנת שאני כהן ונמצא לוי,
וקושיית רעק"א על זה.

קפ"ב (קטע "וע"ע בשו"ת חמדת
שלמה").

נ' ע"א, רמב"ן ד"ה ומאי דאמרינן (שמקשה
למה מהני ידות הלא דברים שבלב אינם
דברים, ותירוצו, ודברי הרשב"א על תירוצו).
ס"ב סק"ב בההערה השני'.

נ' ע"א, רשב"א ד"ה הא דאמרינן (הראשון).
י"א סק"ד.

נ' ע"א, ריטב"א ד"ה אלא (שאפילו אם
דברים שבלב הרי הוא נאמן אבל אינו
יכול לעקור מה שאמר בפיו).
ס"ב בההערה הראשונה.

נ' ע"א, ריטב"א ד"ה ופשטוה.
ס"ב סק"א בההערה השני'.

נ' ע"א, דברי הרשב"א והריטב"א והר"ן
בענין למה אין בידות חסרון של דברים
שבלב.

ס"ב, ס"ד סק"ב (קטע "מיהו יש
לעיין").

נ"ב ע"א, רש"י ד"ה ואפילו בגזל דידה.
קפ"ד (קטע ראשון).

נ"ב ע"א, דברי המהרש"א על תד"ה
והלכתא (הדיבור הראשון בהמהרש"א).
חלק ההערות דף י"ג הערה ח"א.

נ"ב ע"ב, תד"ה המקדש.

י* (קטע "וע"ע בתוס'").

נ"ו ע"ב, מכרן וקידש ברמיהן מקודשת,
ור"ן שם.
י' סק"ז.

ס' ע"א, רש"י ד"ה אמר רב הונא.

חלק ההערות דף ח' הערה י"ח.

ס"ג ע"א, דברי התוס' רי"ד שצריכים
אמירה בשעת הקידושין ולא קודם.
ע"ב סק"א (קטע "והנה לכאורה").

ס"ז ע"ב, דברי הגמ' שאין קידושין תופסין

באשת איש נלמד מהיקשא דר' יונה.

א' (קטע "והנה האב"מ"), קל"א
(קטע "ברם האב"מ").

ע' ע"ב, דעדיף מיני' עבדי לי' (ודברי
התוס' הרא"ש ודברי המהרש"א שם).
קפ"ג.

ע' ע"ב, רש"י ד"ה ציער שליחא דרבנן,
ודברי התוס' הרא"ש והמהרי"ט והמהרש"א
שם.

חלק ההערות דף י"ב הערה ל"ב.

ע"ז ע"ב כהן הבא על אחותו, זונה משוי
לה חללה לא משוי לה, ודברי הריטב"א
שם.

קע"ג*, קע"ד סק"ג.